

Förskolebarns reflektioner kring coronapandemin 2020-2021

En kvalitativ studie ur barnets perspektiv

Josefina Berndtsson & Klara Ramos Serrano

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	Josefina 8113, Klara 8114
Författare:	Josefina Berndtsson & Klara Ramos Serrano
Arbetets namn:	Förskolebarns reflektioner kring coronapandemin 2020–2021
Handledare (Arcada):	Boel Blomqvist
Uppdragsgivare:	Esbo Stad
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta lärdomsprov är ett beställningsarbete från Esbo stad och är en del av projektet ”Nordiskt perspektiv”. Syftet med studien är att belysa barns känslor och upplevelser om pandemin och åtgärder samt lyfta en röst i samhället som sällan hörs. Studiens frågeställningar var <i>“Vad vet barnen om Covid-19?”</i> och <i>“Vilka tankar och känslor har barnen kring pandemin och de åtgärder som vidtagits?”</i> Metoden som används är semi-strukturerad kvalitativ gruppintervju med två barngrupper (totalt 7 barn) från en förskola i Esbo. Resultaten jämförs med teorier om barns aktörskap och inkludering, liksom barns perspektiv, och materialet kategoriseras med hjälp av innehållsanalys. Resultaten visar att pandemin har orsakat vissa förändringar i förskolebarnens vardag, till exempel att vårdnadshavare inte får vistas på förskolan, pedagoger använder masker och att vissa aktiviteter inte är tillåtna (resor, lekland etc.). Förskolebarnen känner att dessa förändringar är negativa men att de inte påverkar dem så mycket. Trots detta längtar alla respondenter efter pandemins slut. Det teoretiseras att dessa förändringar stör viktiga aspekter av ett barns liv, såsom deras rutiner, sociala relationer och handlingsfrihet. Resultaten visar att även om barnets perspektiv har beaktats i viss utsträckning (barnen rapporterar inte extremt negativa känslor som rädsla, ilska eller ångest), kan vissa av begränsningarna ha en bestående effekt på barns välbefinnande och utveckling. Studien är begränsad till ett relativt litet antal respondenter och undersöker bara barnets perspektiv. Genom denna avhandling strävar vi efter att belysa barns perspektiv på ett relevant ämne och därigenom främja barns handlingsfrihet och rätt till inkludering i samhällsförändringar.</p>	
Nyckelord:	Esbo stad, småbarnspedagogik, coronavirus, pandemi, förskola, barns perspektiv, delaktighet.
Sidantal:	60
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Services
Identification number:	Josefina 8113, Klara 8114
Author:	Josefina Berndtsson & Klara Ramos Serrano
Title:	Preschoolers' thoughts regarding the Coronavirus pandemic 2020-2021
Supervisor (Arcada):	Boel Blomqvist
Commissioned by:	Esbo city
<p>Abstract:</p> <p>This thesis was commissioned by the city of Esbo and is a part of the project “Nordic Perspective”. The thesis aims to research the feelings and experiences of preschoolers regarding the coronavirus pandemic that broke 2020-2021. The research questions are: <i>“What do children know about the pandemic?”</i> and <i>“What thoughts and feelings do children have regarding the pandemic as well as the measures taken to counter it?”</i>. The method used is semi-structured qualitative group interview with two groups of children (7 children in total) from a preschool in Esbo. The findings are compared to theories of children's agency and inclusion, as well as child perspective, and the material is categorized using content analysis. Findings show that the pandemic has caused some changes in the daily life of preschoolers, such as the parents not being allowed inside the kindergarten, the kindergarten teachers using masks and some activities being unavailable (trips, sport centers etc.). The preschoolers feel that these changes are negative, but that they do not greatly affect them. Still all respondents long for the pandemic to end. It is theorized that these changes interfere with important aspects of a child's life, such as their routines, social relations and agency. The findings show that although the child’s perspective has been taken into account to a certain extent (the children do not report extreme negative feelings such as fear, anger or anxiety), some of the restrictions may have a lasting effect on children’s wellbeing and evolution as it affects important aspects of their life. The study is limited to a relatively small number of respondents and only researches the child’s perspective; however, some relevant insights and information was found. Through this thesis we aim to bring light to children’s perspectives on a relevant topic, thereby promoting children’s agency and right to inclusion in societal changes.</p>	
Keywords:	The city of Esbo, early childhood education, Corona virus, pandemic, preschoolers, child perspective, participation
Number of pages:	60
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
3	BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	3
3.1	Småbarnspedagogik.....	3
3.2	Coronavirus	4
3.3	Pandemins påverkan på mental och emotionell hälsa	6
3.4	Barnet, småbarnspedagogiken och covid-19.....	7
3.5	Delaktighet inom småbarnspedagogiken	9
4	TEORETISK REFERENSRAM	9
4.1	Barnperspektiv och barns perspektiv	10
4.2	Barns aktörskap.....	11
5	METOD	11
5.1	Att intervjua barn	13
5.2	Under intervjun	14
5.3	Den kreativa processen.....	15
6	ANALYSMETOD	15
6.1	Dokumentation	16
6.2	Transkription och tematisering	16
6.3	Kategorisering	16
7	ETISKA ÖVERVÄGANDEN	17
7.1	Forskningsetiska principer.....	17
8	FORSKNINGSPROCESSEN	19
9	ARBETSFÖRDELNING	21
10	RESULTAT	22
10.1	Corona, dess ursprung och utseende	23
10.2	Åtgärder på förskolan	24
10.3	Att tala om corona	25
10.4	Tankar om livet efter corona.....	26
10.5	Livet med corona	27
10.6	Känslor och oro	28
10.7	Coronatest och verksamhet på distans	29

10.8	Sammanfattning av resultat.....	29
11	RESULTATANALYS	30
12	DISKUSSION.....	35
12.1	Metoddiskussion.....	35
12.2	Resultatdiskussion.....	37
KÄLLOR.....		41
BILAGA 1.....		45
BILAGA 2.....		54
BILAGA 3.....		55

1 INLEDNING

Verksamheten ska anpassas efter barnen och personalen ska ta hänsyn till barnens egna åsikter, intressen och erfarenheter vid planeringen av det dagliga arbetet. (Utbildningsstyrelsen 2017)

Då vi valde att göra ett arbete som behandlar coronaviruset och de undantagsförhållanden det orsakat låg vårt intresse från början i barnens perspektiv. I flera medier har olika åsikter om pandemin framkommit, men vi upplevde att ingen hade frågat barnen om deras upplevelser av pandemin, trots att de högst troligt påverkas av undantagssituationen. Detta arbete är ett beställningsarbete av Esbo stad och ingår i projektet *Nordiskt perspektiv* inom småbarnspedagogiken. Eftersom det finns sparsamt med forskning utgående från barnens perspektiv av pandemin har vi valt att lyfta fram barnens egen röst i vår studie.

Trots att barn och unga är en speciellt utsatt målgrupp tar flera författare upp den brist som finns på forskning specifikt med denna målgrupp i tanken. Exempel på detta är Anderson (2005) som tar upp bristen inom forskning av katastrofer och barn, liksom Imran (2020) som skriver i sin litteraturöversikt att man knappt forskar i effekterna som karantän har specifikt för barn och unga.

Genom att involvera barnen i vårt arbete vill vi öka deras delaktighet och aktiva aktörskap inom samhället. Med detta arbete ämnar vi ge dem en chans att uttrycka sig självständigt och framföra sina tankar och åsikter utan att dessa färgas av vårdnadshavare, pedagoger eller andra vuxnas upplevelser. Utbildningsstyrelsen (2018) hävdar att barnets åsikter och önskemål ska beaktas och klarläggas då man utarbetar barnets plan, liksom då man utreder barnets behov av stöd. För detta ändamål är det viktigt att få insikt om barnens känslor och åsikter, särskilt då coronaviruspandemin är en världsomvälvande kris.

Då arbetsprocessen började var covid-19 pandemin en förhållandevis ny situation och det fanns begränsad empirisk forskning i ämnet, därför valde vi att fokusera vårt arbete på barnens upplevelser av pandemin. Det fanns mest litteraturundersökningar och teorier om vilka efterverkningar denna pandemi kommer att medföra för barn och unga som

målgrupp. Med vårt arbete önskar vi ge en praktisk och reell inblick i några förskolebarn i Esbos tankar kring och upplevelser av pandemin.

2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med detta arbete är att undersöka barnens åsikter, tankar och känslor kring covid-19 pandemin. Lärdomsprovet utgår från barnen som subjekt för studien genom att låta barnens egen röst komma till tals i samhälleliga frågor. Det ger ett annat perspektiv på pandemin och de åtgärder som tagits. Genom detta arbete vill vi öka barns delaktighet och aktörskap samt ge dem möjligheten att uttrycka sina åsikter och påverka sin omgivning.

Arbetets forskningsfrågor:

- *Vad vet barnen om Covid-19?*
- *Vilka tankar och känslor har barnen kring pandemin och de åtgärder som vidtagits?*

Inom detta arbete ligger fokus endast på barnens upplevelser, detta är ett medvetet beslut. Arbetet hade blivit för omfattande om pedagogers och vårdnadshavares tankar också hade presenterats och därför är det avgränsat till barnens perspektiv.

Vad gäller arbetslivserfarenhet kan detta arbete förhoppningsvis bidra med en insyn i barns upplevelser av covid-19 pandemin och fungera som påminnelse om att barn är sociala aktörer med vilja och förmåga att forma och uttrycka egna åsikter. En inblick i deras vardag och svar på vilka tankar och känslor som väckts under denna tid kan även bringa klarhet till beslutstagare och personal inför planering och utveckling av framtida verksamhet. Information om barns reaktioner på coronaviruset kan underlätta för pedagoger att identifiera och förbereda sig på problematik som kan uppstå i kölvattnet av covid-19, genom att vidga förståelsen för barns perspektiv.

3 BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING

I detta kapitel presenteras information för att ge en inblick i Finlands småbarnspedagogik, covid-19 och vikten av delaktighet i en tidig ålder.

I vår materialsökning använde vi databaserna ERIC och EBSCO liksom manuell sökning och avgränsningarna var: full text och referentgranskning. Sökorden presenteras i följande tabell.

Sökord
children OR child OR kids OR kid OR 5 years OR 6 years OR preschooler OR pre-school OR toddler OR early childhood education OR kindergarten OR early years OR daycare
routine OR schedule OR daily routine OR change OR protective factors OR resilience OR promotive factors OR buffer OR risk factors OR social isolation OR disconnect OR exclusion
effects OR impact OR consequences
covid-19 OR coronavirus OR 2019-ncov OR pandemic

3.1 Småbarnspedagogik

I Finland läggs stor vikt vid småbarnspedagogikens uppgift att främja välmående och trygghet hos barnen utgående från principen om barnets bästa: i Utbildningsstyrelsens broschyr *Småbarnspedagogiken är till för barnet* (Utbildningsstyrelsen, 2017) betonas detta på följande vis:

Pedagogiken genomsyrar både fostran, undervisning och vård och innebär planerade och målmedvetna åtgärder som är till stöd för barnens utveckling, lärande och välbefinnande.

Det står klart att småbarnspedagogiken är en viktig och central del i barns liv. I barndomen läggs grunden för hela livets lärande och det är då barnet utformar verktyg för att hantera framtida situationer. Personalens uppgift inom småbarnspedagogiken är att bilda

en relation till barnen och ge trygghet och kontinuitet i vardagen. Samarbetet med familjen är också centralt: för att de uppsatta målen ska lyckas behöver relationen mellan personal och vårdnadshavare vara öppen och förtroendeingivande. (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 19–20)

För småbarnspedagogiken som helhet är det särskilt viktigt att forska i barns åsikter eftersom småbarnspedagogiken enligt lag måste beakta barnets synpunkter och önskemål i utförandet, planeringen och utvärderingen av den samma (Lag om småbarnspedagogik 20§). Också då barnets individuella plan utformas bör hans egna synpunkter och önskemål tas i beaktande (Lag om småbarnspedagogik 23§). För detta ändamål har småbarnspedagogiken skyldighet att “säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt” (Lag om småbarnspedagogik 3§ punkt 9). Barnets självbestämmanderätt och delaktighet är alltså väsentliga för verksamhetens framgång. Även *Esbos regionala plan för småbarnspedagogik på svenska* (Svenska bildningstjänster 2019) tar upp den rätt som barn har att få sina åsikter hörda och beaktade då man arbetar för deras välfärd.

3.2 Coronavirus

I december 2019 upptäcktes en lunginflammation som visade sig vara ett nytt virus; SARS-CoV-2, som också kallas för covid-19 eller coronavirus. Covid-19 har högst troligt smittat från djur till människa och sedan spridits människor emellan. (Institutet för hälsa och välfärd 2020a)

Det är inte första gången ett coronavirus har spridits bland människor; det första utbrottet av coronavirus ägde rum 2003–2004. Den sjukdomen kallas för SARS och smittade cirka 8000 personer varav 750 personer dog till följd av sjukdomen. Det andra coronaviruset gav sjukdomen MERS och upptäcktes 2012 och än idag upptäcks nya fall av MERS-Coronaviruset (Alaeus 2020). Då covid-19 är det mest centrala coronaviruset i detta arbete avses alltså covid-19 då det hänvisas till coronaviruset.

De vanligaste symtomen på covid-19 är torrhosta, trötthet och feber. Andra symtom kan vara förlorat smak- eller luktsinne, muskelsmärta, diarré eller huvudvärk. Virusets

inkubationsperiod är oftast mellan 5–6 dagar men kan sträcka sig så långt som 14 dagar. Därför är den rekommenderade karantänen 14 dagar för personer som eventuellt varit exponerade för viruset. (World health Organization 2020)

Coronavirus sprids främst via droppsmitta, det vill säga nysningar och hostningar från en person som är smittad. Viruset kan också spridas med beröring, om en smittad har till exempel hostat i handen och sedan rört vid en annan människa.

För att minska risken för smittspridning bör var och en hålla avstånd från varandra, ha god handhygien och hosta och nysa på korrekt sätt. Ifall det inte är möjligt att hålla avstånd till varandra rekommenderas munskydd. Sådana situationer är till exempel kollektivtrafiken. (Institutet för hälsa och välfärd 2020b)

Ett annat sätt att förhindra smitta är karantän och isolering:

Karantän innebär att begränsa rörelsefriheten för en frisk person som kan ha utsatts för en smittsam sjukdom. Detta gör man för att minska smittspridning från personer som är symtomfria men bär på sjukdomen. Vissa virus sprids innan symtomen har brutit ut. (Institutet för hälsa och välfärd 2021)

Isolering innebär att en insjuknad person isoleras från friska personer för att minska smittspridning. En person kan oftast vara isolerad i hans hem men vissa fall sker på sjukhus. (Institutet för hälsa och välfärd 2020c)

Enligt Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) har den läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar i det aktuella området rätt att fatta beslut om karantän och/eller isolering för personer som har eller eventuellt har exponerats för smitta.

Trots att vuxna smittas mer än barn är det viktigt att följa aktuella riktlinjer vad gäller barn, covid-19 och småbarnspedagogiken. Om barnet eller någon i familjen har exponerats för viruset och börjar visa symtom ska hen testas för corona utan dröjsmål. Ifall familjen har varit utomlands gäller samma regler, testa om symtom uppstår. Om barnet inte varit exponerat för smitta och inte rest utomlands kan symtomen följas upp hemma under några dagar. Detta innebär att barn som uppvisar symtom bör stanna hemma. Om

symtomen försvinner under hemmavistelsen kan barnen återgå till småbarnspedagogiken utan att testas. Barnet bör dock testas för corona om symtomen inte avtar under en längre period. (Institutet för hälsa och välfärd 2020d)

3.3 Pandemins påverkan på mental och emotionell hälsa

Wang et al. (2020) var bland de första att forska i covid-19 pandemins påverkan på mental hälsa. De menar att redan två veckor efter smittans utbrott i Wuhan rapporterade 53,8 % av informanterna att den psykologiska påfrestningen var måttlig eller betydande och flera (16,5 %) rapporterade depressiva symptom, ångest (28,8 %) och medelmåttliga eller höga stressnivåer (8,1 %). Författarna kom fram till att kvinnor verkar lida mer av utbrottet gällande stress, ångest och depression, samt att relevant och noggrann information kunde leda till sänkta stressnivåer hos befolkningen. Jiao et al. (2020) studerade i sin tur specifikt barn och ungas beteende och emotionella reaktioner på covid-19. Till de symptom som rapporterades hör bland annat ångest, depression, slöhet, nedsatt social interaktion och nedsatt aptit. Det påvisades också att yngre barn i åldern 3–6 led oftare av symptom än äldre barn, såsom klängighet och rädsla för att familjemedlemmar skulle insjukna.

Många personer i alla åldersgrupper har upplevt isolering eller karantän i samband med coronavirusets utbrott. Brooks et al. (2020) gjorde en litteraturöversikt för att undersöka isolering förorsakad av karantän samt isoleringens effekt på utsatta personers hälsa och välmående. Studien påvisar att personer som suttit i karantän generellt uppvisar symptom på psykologiskt obehag. Till symtomen hör bland annat stress, depression, irritation, emotionell utmattning och PTSD (Post Traumatic Stress Disorder). Andra efterverkningar som studien lyfter fram är rädsla, förvirring och ilska, liksom sorg, okänslighet och sömnlöshet orsakad av ångest.

I samma studie poängterar Brooks et al. (2020) att beroende på individens bakgrund varierar efterverkningarna av karantän samt hur länge dessa varar, till exempel ifall personen har historik av mental ohälsa. Upplevelsen av karantän kunde associeras med negativa psykologiska effekter hos individen på lång sikt; månader eller till och med år efter

själva händelsen. Författarna betonar vikten av att arbeta för att mildra dessa efterverkningar på följande vis:

Activating your social network, albeit remotely, is not just a key priority, but an inability to do so is associated not just with immediate anxiety, but longer-term distress. (Brooks et al. 2020)

3.4 Barnet, småbarnspedagogiken och covid-19

Under pandemins utbrott i Finland måste den småbarnspedagogiska verksamheten mycket snabbt anpassa sig till omfattande förändringar. Detta visade sig vara en stor utmaning, inte minst för personalen. Kyllönen et al. undersökte hur omställningen upplevdes av olika kommuner under krissituationen som covid-19 orsakade våren 2020. De tar fram att endast 35 % av kommunerna i Södra Finland, Västra och Inre Finland upplevs ha varit förberedda på undantagsförhållanden orsakade av pandemin. 90 % av alla kommunerna som deltog i forskningen menade att beredskapsplanen behövde uppdateras, och en stor del ansåg att anvisningarna under våren varit oklara eller otillräckliga. Personalen upplevde också att barnens delaktighet minskat under undantagsförhållandena, då de till exempel inte fick ta sin mat själva, och var oroliga för konsekvenserna som pandemin kan innebära för familjerna, speciellt de som vårdat barnen hemma. (Kyllönen et al. 2020)

Flera organisationer som arbetar för barnens bästa har även förvarnat om konsekvenserna som denna pandemi kan föra med sig för den yngre delen av befolkningen. Förbundet för Beskyddandet av Barn inom Humanitärt Arbeta (Alianza para la Protección de la Infancia en la Acción Humanitaria 2019) betonar att vardagens rutiner tar skada och att socialt stöd inte finns lika tillgängligt på grund av undantagssituationen; också att ovissheten kan leda till rädsla, panik eller ångest hos de unga och stigma relaterad till infektion kan göra att social och etnisk diskriminering frodas. Likaså har UNICEF kartlagt inom vilka områden covid-19 har påverkat barns vardag, till exempel sociala inskränkningar, familjeliv och emotionellt liv. (Ingeström & Karlsson 2020)

Covid-19 har alltså påverkat många aspekter av barnens tillvaro som är kraftigt länkade till en balanserad utveckling och fortsatt välmående. Här följer några exempel på dessa.

Det börjar vara allmänt erkänt att rutiner i vardagen är viktiga för barnets balanserade utveckling och många studier visar också på detta. Rosenkoetter och Barton (2002) påvisar att välkända rutiner och repetition i ung ålder på långt sikt främjar barns läsfärdigheter. Bater och Jordan (2017) tar upp relationen mellan rutiner i vardagen och unga barns förmåga till självreglering; då barnet har struktur i sin vardag kan hen sätta lämpliga gränser för sitt beteende vilket i sin tur leder till mindre utåtagerande. Också Spagnola och Fiese har forskat i vardagsrutiner och tar fram att dessa utgör möjligheter för barn att utveckla självständighet men också meningsfulla relationer. De betonar i sin litteraturöversikt att rutiner kan positivt inverka på barnets sociala, språkliga och akademiska färdigheter liksom underlätta övergången till skolåldern. (Spagnola & Fiese 2007)

Den sociala aspekten är en annan betydande faktor som pandemin har stört i barnets vardag. Gadermann et al. (2015) tar upp den väsentliga roll som viktiga mänskliga relationer spelar för barns upplevelse av hälsa och tillfredställelse: gemenskap med jämnåriga visar sig vara betydande för barns upplevelse av den egna hälsan, liksom relationen till vuxna hemma och i skolan för barnets upplevelse av välmående och tillfredställelse med livet och sin situation.

Espada et al. (2020) varnar för att såväl själva pandemin som dess konsekvenser för med sig nya stressfaktorer, speciellt för de barn och unga som redan var utsatta; med utsatthet menas här till exempel socioekonomisk ställning eller etnisk tillhörighet. Dessa stressfaktorer kan leda till efterverkningar gällande barn och ungas psykiska hälsa och författarna menar att föräldrar och personalen inom socialvården kommer att spela en kritisk roll i förebyggandet av dessa efterverkningar.

En annan studie om hur barn på daghem reagerade under pandemins början tar fram att barn har en mycket praktisk syn då det gäller covid-19, något som kan uttryckas genom frågor om hur viruset ser ut (Är det grönt? Kan man se det? Finns det i det här rummet?) och övervägande associerar covid-19 till hälsa. Barnen kände också rädsla och existentiell oro. Frågor som ”Kan jag dö?” eller “Vad händer när man dör?” uppstod och barnen uppvisade även omsorg genom oro för att husdjur, släktingar eller äldre personer skulle

insjukna. Barn i alla åldrar reagerade på de förändrade rutinerna och sociala inskränkningarna, till exempel hände det att barnen kände sig vilsna på grund av förändringar i verksamheten och ofta frågade efter kompisar som var borta. Barnen tog bland annat till humor och lek för att hantera känslorna som uppstod, ofta i form av sjukhuslekar. (Heikkilä et. al. 2020)

3.5 Delaktighet inom småbarnspedagogiken

I Finland är barnets delaktighet en lagstadgad rättighet. Grundlagen garanterar i 2§ den enskilda individens rätt att påverka samhället och att delta i utvecklingen av hens livsmiljö. Detta gäller specifikt barn i 6§; de har rätt att påverka i frågor som gäller dem själva utgående från sin egen utvecklingsnivå. (Grundlag 1999/731) Delaktighet tas även upp i FN:s barnkonvention, artikel 12, där det fastställs att varje barn har rätt att bilda samt uttrycka åsikter om situationer som rör barnet. För att garantera att barnets åsikter blir hörda skall myndigheter och domstolar alltid lyssna på barnet. (UNICEF 1990)

Enligt Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska barnets delaktighet främjas genom de färdigheter och kunskaper barnet tar till sig inom småbarnspedagogiken, som i sin tur ska stärka ett aktivt deltagande även på samhällsnivå. I samma dokument fastställs att värde ska läggas vid barnets synpunkter och att "Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten." (Utbildningsstyrelsen 2018 s.31). Även i Esbos egen Plan för småbarnspedagogik (2019) betonas att verksamheten ska byggas upp kring det enskilda barnet och dess behov, för att på så sätt kunna främja barnets lärande, välbefinnande och utveckling.

4 TEORETISK REFERENSRAM

I studiens teoretiska referensram definieras två centrala begrepp; barnperspektiv och barns aktörskap. Dessa begrepp utgår vi fortsättningsvis ifrån i utformningen av studien samt tolkningen av resultaten.

4.1 Barnperspektiv och barns perspektiv

Begreppen barnperspektiv och barns perspektiv kan låta slående lika. Skillnaden mellan dessa begrepp är vem som formulerar perspektivet, är det barnet som en egen aktör eller är det någon annan som företräder barnen?

Som exempel kan nämnas olika politiska beslut som görs av vuxna men som främst påverkar barn. Dessa beslut ska göras baserat på barnets bästa men detta betyder inte nödvändigtvis att barnets åsikter egentligen hörs i beslutstagandet eller i utvärderingen. Då vuxna företräder barnet och agerar utifrån vad de tror att är barnets bästa kallas det för barnperspektiv. Då barnen själva är aktörer; deras åsikter tas i beaktande och de vuxna lyssnar på vad de har att säga, kallas det för barns perspektiv. (Halldén 2003)

En studie som belyser hur man använder barnperspektivet och barns perspektiv inom småbarnspedagogiken är *Child Perspectives and Children's Perspectives – a Concern for Teachers in Preschool, Educare*, skriven av Thulin och Jonsson (2014). I denna studie betonar författarna att för att kunna kalla det för barns perspektiv räcker det inte med att den vuxna lyssnar, utan hen måste verkligen ta barnets röst i beaktande i den fortsatta kommunikationen. Exempel på situationer då detta inte uppnås är då den vuxna tar rollen av utfrågare, och barnet blir relegerat till rollen av passiv besvarare. I sådana situationer dominerar diskussionen av den vuxna och barnets svar tas inte i beaktande i fortbyggnaden av diskussionen, vilket gör kommunikationen ensidig. Samspelet handlar då om vad den vuxne pedagogen upplever att är av värde för barnet och utgår inte från barnets egna perspektiv. Då den vuxna i stället tar i beaktande barnets svar och aktivt använder sig av dem för att utvidga konversationen förmedlar detta respekt, i och med att pedagogen hjälper barnets röst att bli hörd, samt meddelar att barnets upplevelse är relevant och värdefull. Författarna tar även upp att barnets möjlighet att uttrycka och utforska sitt eget perspektiv har inverkan på hans lärande och att det är genom pedagogens bemötande denna delaktighet och positiva lärandemiljö kan uppnås.

“Children are dependent on adults' values, views on children and the epistemological perspectives that preschool teachers are carriers of.” - Thulin & Jonsson, 2014,

4.2 Barns aktörskap

Delaktighet och aktörskap vad gäller barn och hur delaktiga barn borde vara i ett samhälle är något som fått ett allt större samhällsligt och vetenskapligt intresse.

Nutbrown & Clough (2010) tar upp den traditionella synen inom småbarnspedagogiken, på barn som hjälplösa och passiva varelser inför sina omständigheter, och hur vi sakta försöker röra oss bort från den, mot barnets aktörskap. Inom denna nya tankegång ses barnet som medborgare och social aktör redan från de tidigaste åren, baserat på att de har förmågan att uttrycka önskemål och idéer liksom att bidra till beslut som påverkar deras livssituation. I samma forskning betonar författarna att för att barn ska uppleva verklig inklusion är det väsentligt att varje barn känner sig accepterat och uppskattat, något som även är viktigt för deras identitetsbildning och självbild. Detta åstadkoms då barn får möjlighet att bidra med tankar och åsikter, upplever att dessa värdesätts av vuxna i deras omgivning och ser att deras idéer leder till handling.

I Sirkko et al.s forskning (2019) tas de olika faktorerna fram i första klassisters skolvardag som antingen främjar eller motarbetar deras aktörskap, i en värld som huvudsakligen styrs av vuxna. De positiva faktorerna kan hjälpa att stärka barnets delaktighet och möjlighet att själv bestämma om och påverka sin omgivning. Till dessa hör bland annat grupplekar, klätterställningar, möjlighet att lära sig nya färdigheter, kreativa uttrycksformer i form av pyssel, raster och fri lek. Barnens aktörskap hämmas dock av fysiska hinder, kategorisering som delar upp barnen i "snälla" och "olydiga", liksom vuxnas utövande av kontroll och skolans sociala rangordning. Med social kontroll menas till exempel tidsstrukturering. Författarna betonar att pedagogiska verktyg, som att ge stjärnor baserat på gott beteende, kan användas både för att stödja och kontrollera barns aktörskap.

5 METOD

Utgående från syftet och forskningsfrågorna valdes kvalitativ semistrukturerad gruppintervju som metod för denna studie. Ett skäl till detta är att kvalitativa intervjuer som metod

enligt Ella Danielsson är "Lämplig att använda för forskare och studenter som vill ha beskrivningar i syfte att förstå fenomen eller situationer". (Henricson (RED) 2012 s. 163)

Kvalitativa intervjuer är särskilt anpassade för att ta fram informantens upplevelser och åsikter kring sin egen livssituation, vilket ligger i vårt forskningsintresse i denna studie. Öppna intervjuer strävar efter att ge informanterna möjligheten att formulera sin upplevelse så fritt som möjligt (Dalen 2015). Henricson (2012) instämmer att intervjuer är ett redskap som ger möjlighet för informanterna att dela med sig av sina egna erfarenheter då de berättar om en händelse med egna ord.

Till intervjumetodens nackdelar hör att det kan vara utmanande att få barnet att dela med sig av en så korrekt version av sin berättelse som möjligt, eftersom det hör till en grupp som är sårbar för vuxet inflytande, samt ledande eller oklara frågor. Också upplevda förväntningar i barnets omgivning påverkar (Cederborg 2010). Detta är viktigt att vara medveten om speciellt då man intervjuar barn, för att undvika att slutprodukten blir ett melanting av barnets upplevelse och forskare eller föräldrars inflytande.

Fördelar med intervjun är framhämtningen av mer kvalitativa och levande svar på våra forskningsfrågor: vi skulle få en praktisk och konkret bild av barnens upplevelse av covid-19 pandemins påverkan på deras liv. Även Jacobsen (2007) tar upp att intervjuer lämpar sig bra då man forskar i erfarenheter av en viss situation, till exempel en kris. Eftersom fokuset i vårt arbete ligger på barnens egna erfarenheter av pandemin upplever vi att en kvalitativ intervju är en bra metod för att belysa ämnet.

Vi använde oss av gruppintervju som metod med en grupp på 4 barn i förskoleåldern. Cederborg (2010) skriver att öppna intervjutekniker möjliggör för barnet att utifrån sitt perspektiv berätta om temat så korrekt som möjligt. Gruppintervjuer kan även leda till diskussion och på så vis hämta fram bredare information liksom är speciellt användbara då man intervjuar barn. Det kan bland annat kännas mindre skrämmande och är en mindre onaturlig situation för barnen där de kan uttrycka sig friare. (Cohen et al. 2007)

För att låta intervjuerna vara så öppna och icke-ledande som möjligt och verkligen sätta fokus på barnens egna upplevelser har vi valt ett semi-strukturerat format, där intervjuguiden är flexibel och följdfrågorna varierade beroende på vad barnen själva sade. Bryman beskriver semi-strukturerade intervjuer i sin bok *Samhällsvetenskapliga metoder*: denna metod innebär att intervjun har huvudsakliga teman och frågor som ställs, dock kan formatet variera. Till exempel kan intervjuaren variera ordningen i vilken frågorna ställs eller hur frågan ordas, och följdfrågorna utgår ifrån det som informanterna tar upp. Intervjuguiden följs huvudsakligen, men för att få så brett och detaljrikt material som möjligt hålls intervjusättet flexibelt. (Bryman 2018 kapitel 14)

Bryman betonar vikten av flexibilitet inom kvalitativ intervjuemetod:

“I kvalitativa intervjuer är det önskvärt att låta intervjun röra sig i olika riktningar, eftersom detta ger kunskap om vad intervjupersonen upplever vara relevant och viktigt.” (Bryman 2018 s. 300)

5.1 Att intervju barn

Att intervju barn kräver förberedelser precis som i alla intervjuer. I intervjuer där informanterna är barn krävs finkänslighet, respekt och förtroende. Mårtens (2015 s.25) beskriver detta samarbete med ordet erkännande. Den vuxna ska inte endast bemöta barnet med respekt utan också med intresse för vad hen har att berätta. Under processen bör barnet uppleva att deras erfarenheter har betydelse och att vi ser, lyssnar och respekterar deras upplevelser och känslor.

I en intervju med barn är det viktigt att ge barnet tid att tänka efter ordentligt och inte skynda vidare med följdfrågor. Detta ger barnet en ärlig chans att formulera sin egen upplevelse och klä sina känslor i ord. Om intervjuaren genast ger förslag kan barnet ändra sin historia för att anpassa den efter intervjuarens förväntningar. (Cederborg 2010 s. 57–58)

En person har två öron och en mun, denna princip gäller vid intervjuer. Barnet skall i lugn och ro svara på frågorna medan intervjuaren lyssnar aktivt. Man kan visa att man lyssnar

med hjälp av neutrala fraser som ”Mm”, ”Jaha” eller ”Okej”. Om man vill reflektera kring barnens upplevelser kan man ställa en följdfråga som innehåller samma detaljer eller ordval som barnet (T. ex. ”Vad menade du med jobbigt?”, “Du sade att det var trevligt, kan du berätta mera om hur det var trevligt?”). Ifall forskaren engagerar sig för mycket i berättelsen med andra ordval och synvinklar än barnets kan det påverka berättelsen. Då kan slutresultatet bli en blandning mellan intervjuarens och barnets perspektiv, vilket sällan är önskvärt då intervjuens fokus ligger på barnet. (Cederborg 2010)

För att verkligen förstå barnets perspektiv måste intervjuerna vara öppna för svaren och nyfikna på nya perspektiv. De vuxna bör kunna gå in i intervjun utan förutfattade meningar och fördomar för att verkligen lyssna på barnet. Som intervjuare ska man skapa en god atmosfär där barnet känner sig tryggt att berätta utan att uppleva att intervjuaren dömer eller förhåller sig negativt. (Cederborg s. 58–59)

5.2 Under intervjun

Platsen för intervjun ska vara trygg och utan risk för distraktioner. Om intervjun sker på förskolan bör det passa in bland lunchpauser, vila och aktivitet. Placeringen i rummet bör gynna ögonkontakt men ändå ge en möjlighet att titta ut över något annat. Barnet skall inte känna sig instängt under intervjun, de ska ha nära att ställa sig upp och gå därifrån eller kanske hämta en leksak för att visa intervjuaren. (Mårtens 2015)

För att barnet skall känna sig tryggt i situationen är det viktigt att hen får tillräckligt med information på förhand. Intervjuaren bör förklara syftet med intervjun, ge möjligheten att avbryta och förklara vad som händer med informationen efter intervjun. Försäkra att hens integritet kommer att behandlas med noggrannhet, särskilt om intervjun behandlar känslig information. Barnet ska ha möjlighet att ställa frågor både före, under och efter intervjun. Kontaktuppgifter kan med fördel lämnas om ytterligare frågor eller funderingar uppstår efter tillfället. (Cederborg s. 71)

Det lättaste sättet att dokumentera en intervju är ljudinspelning. Då kan man fokusera på själva intervjun utan att pausa för att anteckna. Anteckningar kräver mycket koncentration och kan störa fokus hos både intervjuaren och barnet. Om intervjun är inspelad finns

möjlighet att gå tillbaka och lyssna, pausa och hinna reflektera kring svaren. (Cederborg s. 56–57)

5.3 Den kreativa processen

Att skapa med hjälp av papper och pennor kan göra omvärlden mer begriplig. Det kan vara ett sätt att sortera information och få större förståelse för olika situationer. (Phillips 2014). Under intervjun fick barnen rita fritt på varsitt papper. Vi uppmuntrade barnen att visualisera corona, men valet var deras ifall de ville rita något annat. Det ställdes inga krav på slutresultatet utan fokuset låg på kreativiteten. Detta innebär att barnen fick skapa utan begränsningar och alla perspektiv var välkomna.

6 ANALYSMETOD

Analysmetoden som användes i detta arbete är innehållsanalys. Innehållsanalysen handlar om att på ett strukturerat vis dela upp information för att hitta samband hos olika individer. (Jacobsen 2012) Denna typ av metod passar arbetet då målet är att presentera en grupps åsikter om ett givet ämne.

Det finns tre olika strategier för kvalitativ innehållsanalys. Den första är *konventionell* ansats, den andra är *styrd* ansats och den tredje är *summerande* ansats. (Hsieh & Shannon 2005 s. 1278) I detta arbete användes den *konventionella* ansatsen och därför presenteras bara den i följande stycke.

I en konventionell ansats används inga förbestämda kategorier utan texten får tala för sig själv. Först när materialet är insamlat kan man börja läsa för att få en överblick och identifiera de stycken i innehållet som har likheter. Det är först i resultatanalysen som innehållet kopplas till teorier eller tidigare forskning. (Hsieh & Shannon 2005 s. 1279)

Vi har även övervägt att använda narrativ innehållsanalys som metod, men eftersom denna fokuserade mer på berättelsens struktur och helhet kunde den ge en vagare inblick i resultatet, då forskningsfrågorna som ställts i detta arbete handlar om en specifik händelse och dess efterverkningar.

6.1 Dokumentation

Vad gäller dokumentation samlades informationen in under intervjutillfället med hjälp av ljudinspelning. Dessa ljudfiler kallas för rådata och denna typ av information är optimala för kvalitativa metoder. Orsaken varför ljudinspelning används är att dokumentationen sker utan avbrott av till exempel anteckningar. På detta vis kan intervjuaren även ge informanterna sin hela uppmärksamhet utan distraktioner. Direkt efter intervjun är det viktigt att skriva ner sina anteckningar om saker som annars lätt glöms bort. (Jacobsen 2012)

Dessa ljudinspelningar sparades på mobiltelefoner som var låsta med lösenord eller fingeravtryck. När arbetet är färdigt kommer allt material, inklusive ljudfiler och anteckningar, att förstöras. Identifierbara uppgifter som förskolans namn, gruppens namn, uppgifter om informanterna kommer inte att sparas på samma ställe som ljudinspelningarna för att undvika att dessa ska kunna associeras till varandra. (TENK 2009)

6.2 Transkription och tematisering

Första steget i en analys är att flertalet gånger lyssna igenom materialet som samlats in. Detta gör att man kan lyssna i lugn och ro för att verkligen ta in information och lyssna extra på tonlägen. Efter detta steg är det dags att göra en transkription. Det innebär att intervjuerna ordagrant skrivs ner till text för att lättare få en översikt av materialet (Dahlin-Ivanoff 2017). Tematisering innebär att söka efter gemensamma nämnare som tagits upp under intervjuerna. Det kan vara ord eller känslor som upprepade gånger tas upp. (Jacobsen 2012)

6.3 Kategorisering

Efter att teman har hittats i materialet ska de sedan kategoriseras. Det innebär att teman med gemensamma nämnare samlas i samma kategori. Undersökaren har sällan en uppfattning om kategorier på förhand, om det inte finns klara kategorier redan i intervjuguiden: detta kallas för förkategorisering (Jacobsen 2012). Förkategorisering kommer inte att användas detta arbete eftersom intervjuguiden är öppen flexibel i motsats till strukturerad. Att fylla kategorierna handlar om att hitta citat som belyser informanternas upplevelser i den kategorin. (Jakobsen 2012)

7 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

I detta kapitel presenteras de etiska riktlinjer arbetet följer för att upprätthålla god vetenskaplig praxis. Om dessa riktlinjer inte följs kan arbetets tillförlitlighet försämrats, resultaten kan förlora sitt vetenskapliga värde eller så kan arbetet vara direkt skadligt för någon. Exempel på oacceptabla avvikelser från god vetenskaplig praxis är att presentera falsk eller manipulerad information eller resultat, att utföra arbetet vårdslöst eller förekomst av plagiat. (TENK 2012 s. 18–21)

För att förhindra avvikelser tyr vi oss till de riktlinjer som den Forskningsetiska Delegationen utformat både gällande allmän forskning och specifikt för forskning inom humanvetenskaperna. (TENK 2012 och 2009)

7.1 Forskningsetiska principer

Noggrannhet, hederlighet och allmän omsorgsfullhet utgör viktiga delar av tillförlitligheten i en studie. Texten bör även präglas av öppenhet och vara fri från fördomar då arbetet planeras, utförs och presenteras. Respekt och värdesättandet av människoliv syns då arbetet visar hänsyn till forskningspersonerna, andra forskares och deras arbete samt alla de personer som kan komma att påverkas av arbetet. Att respektera forskningspersonerna handlar om att inte vinkla eller undanhålla resultat. Att respektera andra forskare och deras arbeten handlar om att på ett korrekt vis hänvisa till deras arbete som källa samt att inte vinkla deras forskning på felaktigt sätt. Samtliga understöd som till exempel finansiering skall framkomma tydligt och undersökningsmetoden skall vara etiskt hållbar. (TENK 2012 s. 18–21)

Inom humanvetenskaplig forskning delas de etiska principerna in i tre huvudsakliga områden: Undvikande av skador, personlig identitet och dataskydd, och respekt den undersökta personens självbestämmanderätt. Dessa principer är speciellt viktiga då informanterna hör till en utsatt grupp, som barn, och ifall arbetet behandlar känslig information. (TENK 2009 s. 5)

Det var frivilligt att delta under hela processen och alla inblandade försågs med tillräcklig information om arbetet. Denna information handlade om bland annat forskningstemat, forskares kontaktuppgifter och fortsatt användning av resultaten. Arbetet ingriper inte i informanternas fysiska integritet, och psykiska olägenheter eller belastning undveks genom respektfullt bemötande och öppen kommunikation. Vi var lyhörda för barnens mående; ifall intervjun verkade påfrestande skulle vi ha motverkat detta genom att till exempel avlägsna barnet från intervjutillfället även om de inte uttryckligen sagt att de önskade avbryta intervjun. (TENK 2009 s. 5–7)

Forskningsmaterialet kommer inte att utelämnas i annat syfte än forskningsändamål. Informanternas integritet kommer att skyddas genom att inte utelämna information som kan leda till igenkännande (se *Dokumentation*) och resultaten presenteras utan fördomsfulla eller stämplande formuleringar för att förebygga skadliga effekter. (TENK 2009 s. 9–12)

Materialet behandlas konfidentiellt och förstörs efter dokumentering. De frågor som ställdes i intervjuerna var anpassade till barnens nivå utan att vara ledande eller suggestiva. I varje fas av processen respekterades informanternas identitet och deras anonymitet förblev skyddad. (TENK 2009 s. 10–12)

Vårdnadshavarna informerades om intervjun, dess syfte och tillvägagångssätt samt vilket arbete den inkluderas i. Barnen fick på förhand information om intervjun, syftet med den och en påminnelse om att det var frivilligt att delta. De fick avbryta intervjun i vilket skede som helst. (Se *Informationsbrevet för vårdnadshavare*, bifogad bilaga 2)

Då barn är informanter bör deras integritet skyddas extra mycket. Ett barn kan inte alltid avgöra om saker i deras eller anhörigas liv är konfidentiella. Orden skall aldrig tas ur kontext för att vinklas åt felaktigt håll. Vårdnadshavarna och barnet skall få information om intervjun på förhand, med ett tydligt syfte och alternativ att delta eller inte. (Ojala 2013)

8 FORSKNINGSPROCESSEN

Vi påbörjade vår process med att ansöka om etisk prövning av forskningsetiska kommittén. Vid kontakt med kommittén blev vi informerade om att vårt arbete inte uppfyller kriterierna för att en etisk prövning ska genomföras. Orsaken till detta är att genom förskolan ger vårdnadshavarna tillåtelse att intervjuerna ska hållas; ifall deras samtycke sakens bör arbetet etikprövas. Efter detta ansökte vi om forskningslov av Esbo Stad, som beviljades den 2.3 2021.

Vi började med att kontakta en förskola i Esbo, vars kontaktuppgifter vi fått via vår kontaktperson från Esbo stad. Förskolans personal ställde frågor om arbetets syfte och tillvägagångssätt som besvarades via ett telefonsamtal. Efter att ha svarat på frågorna kom vi överens om ett datum att hålla intervjuerna och föräldrarna fick en vecka på sig att besvara och återlämna blanketten för vårdnadshavarens samtycke till att barnen intervjuades. Personalen valde ut barn de ansåg passande för intervjun och uppmuntrade vårdnadshavarna att läsa blanketten och informationsbrevet (se bilaga 2 *Informationsbrev till vårdnadshavare*). Personalen på förskolan var i kontakt med tio barn samt deras vårdnadshavare och fick allas samtycken och underskrifter. När intervjun väl skulle ske var tre barn sjuka så den totala summan av informanter var sju.

Då all information gick via förskolans personal fick vi inga kontaktuppgifter till vårdnadshavarna eller barnen vilket skyddar deras integritet. Vi nämner inte förskolans namn någonstans i arbetet och då enskilda barns namn nämns i intervjun har pseudonymer använts redan i transkriberingen.

Före intervjun hade vi ett möte för att göra sista förberedelser och försäkra oss om att intervjuerna blev så lika som möjligt, där vi bland annat gick igenom praktiska arrangemang och andra tankar om intervjun.

Intervjuerna utfördes samma dag, parallellt i två olika grupper: en av oss intervjuade en grupp med fyra barn och den andra en grupp med tre. Intervjuerna skedde i skilda rum för att inga störande ljud eller andra distraktioner skulle påverka. I ena gruppen satt alla

kring ett bord med stolar medan den andra gruppen satt kring ett lågt bord på golvet. I båda fall satt intervjuerna på samma nivå som barnen, för att inte tala ner till dem.

Intervjuerna förväntades ta kring 45–60 minuter men gick snabbare än förväntat och det märktes att barnen förlorade fokus efter en tid; i praktiken varade intervjuerna 26 – 28 minuter.

Då vi frågade av barnen kom det fram att de redan fått information av personalen om att intervjuerna skulle handla om coronaviruset, så presentationen av vad som skulle ske under intervjutillfället och syftet med detta gick smidigt. Vi började med att förklara att vi hade kommit för att ställa dem några frågor, att det var helt frivilligt att delta och att barnen kunde avbryta när de önskade, samt att de fick rita på varsitt papper under intervjun. Vi delade ut vita A4 papper som vi fått från förskolan och varje barn hade sina egna pennor att rita med.

Under intervjuens gång användes intervjuguiden (se bilaga 3), men eftersom vi var flexibla med följdfrågorna beroende på hur barnen svarade (för att utvidga informationen som kom fram) ställdes lite olika följdfrågor i de olika intervjuerna. Bland annat ledde detta till att olika teman framträdde särskilt starkt i de olika grupperna, men det övergripande temat var det samma och båda grupperna blev tillfrågade alla frågor i intervjuguiden. De flesta barnen valde att rita coronaviruset och alla barn utom ett gav sitt samtycke till att vi fotade deras bilder. Intervjutillfället bandades in med var sin av intervjuarnas telefoner.

Eftersom vi är medvetna om vikten av att transkribera intervjun så snabbt som möjligt påbörjades transkriberingen genast efter intervjun. Den ena transkriberingen blev färdig på en dag, men på grund av problem med audiofilen tog transkriberingen av den andra intervjun betydligt längre och var färdig efter sex dagar. Problemet rörde den ena telefonens mikrofon, som gjorde att intervjun stundvis lät med elektroniskt prassel. En utomstående person gav teknisk hjälp med att polera filen och få bort en del av brusets (hen fick ingen information som kan leda till igenkännande av deltagarna). Transkriberingen avslutades sedan utan större förhinder.

Efter transkriberingen delade vi upp materialet enligt tema i olika kategorier. Vi använde oss av följande sju kategorier:

- Corona, dess ursprung och utseende
- Åtgärder på förskolan
- Att tala om corona
- Tankar om livet efter corona
- Livet allmänt med corona
- Känslor och oro
- Coronatest och verksamhet på distans

Innehållsanalysen påbörjades med genomläsning av materialet varefter det transkriberades. Efter den processen fortsatte analysen genom tematisering av innehåll.

Processen fortsatte efter att materialet var kategoriserat genom att söka likheter och motstridigheter i barnens ord, för att så småningom kunna generalisera deras tankar och skapa en flytande helhet. I slutet av processen återspeglade vi resultatet av innehållsanalysen mot vår teoretiska referensram samt bakgrundsforskningen.

9 ARBETSFÖRDELNING

För att bevara arbetets transparens följer en kort redovisning av arbetsfördelningen under processens gång. Här skrivs ut vilka teman vi huvudsakligen ansvarade för, men vi har båda fyllt på och utvecklat även de delar som inte var “våra”.

Inledningen skrevs av både Josefina och Klara, arbetets syfte och frågeställningar skrevs av Josefina. Bakgrund och tidigare forskning skrevs huvudsakligen av Klara (3.1, 3.3, 3.4, 3.5), dock skrevs rubriken Coronavirus (3.2) av Josefina. I stycket om den teoretiska referensramen skrevs 4.1 av Josefina och Klara, och 4.2 av Klara. Metodstycket skrevs av Josefina och Klara, men 5.1, 5.2 och 5.3 skrevs av Josefina. Kapitlet om

analysmetoden (dokumentation, transkription och tematisering, kategorisering) skrevs av Josefina. I stycket om etiska överväganden skrev Klara om de forskningsetiska principerna och Josefina om specifika riktlinjer vid intervju av barn. Stycket om forskningsprocessen skrevs av Klara. Materialet av respektive intervjuer transkriberades och delades upp i citat under kategorierna av den som intervjuat: Klara intervjuade grupp 2 (transkriberade materialet och kategoriserade citat) och Josefina intervjuade grupp 1 (transkriberade materialet och kategoriserade citat). Resultatredogörelsen i flytande text och sammanfattningen skrevs av Josefina. Resultatanalysen skrevs av Klara, metoddiskussionen skrevs av Josefina och resultatdiskussionen skrevs av Josefina och Klara. Josefina skrev det svenska abstraktet och Klara det engelska.

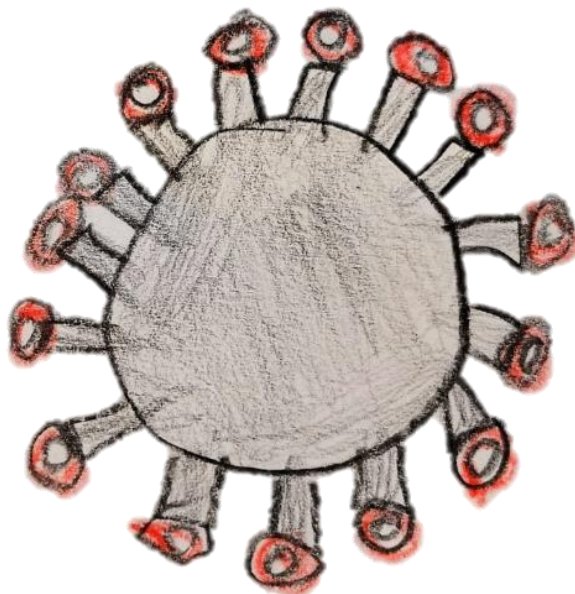
10 RESULTAT

I detta stycke presenterar vi materialet som samlades in genom gruppintervjuer. Vi refererar till grupp 1 (tre barn) och grupp 2 (fyra barn) och då enskilda citat eller åsikter belyses i texten används pseudonymer för att skydda informanternas anonymitet. Vi infogar bilderna som barnen ritat under intervjuens gång under de olika rubrikerna.

10.1 Corona, dess ursprung och utseende

I början av intervjuerna fick barnen berätta fritt om corona. I grupp 1 var alla deltagare överens om att corona är röd. I grupp två gick åsikterna isär, vissa ansåg att den är grön och andra att den är röd. Båda grupper berättade att corona är rund och har stickor, skjut-saker eller sugrör som sticker ut. Grupp 1 berättade att det är en sjukdom som främst vuxna får, men också gamla människor. Grupp 2 berättade att det rör sig om ett virus som kom till Finland sommaren 2020, ett barn tog även upp att det funnits andra virus förut men att detta heter corona. Ett barn tog upp att hen förväxlat corona med andra sjukdomar som öroninflammation. Att viruset kom från Kina och orsakades av fladdermöss hade grupp 1 klart för sig, liksom att det hade kommit till Finland för att många människor rest och smittat det vidare.

Meja: Jag vet nog. Corona är bara en vanlig hosta hos barn.

Figur 1

10.2 Åtgärder på förskolan

Grupp 1 förklarade att ytterdörren alltid är låst och för att komma in på förskolan måste man ringa på. Föräldrar var inte längre välkomna in på förskolan, det tyckte båda grupper är tråkigt. Föräldrar fick numera bara lämna av barnen i tamburen. Grupp 2 saknade särskilt morgonkaffe tillsammans med de vuxna. De tog även upp att personalen alltid bär mask, det fungerade bra men det kunde ibland vara otydligt att höra vad de säger. Barnen hade delade åsikter om med vem man måste hålla avstånd. Grupp 1 berättade att de alltid tvättar händerna, extra mycket nu under corona. Annars hade de inte märkt större förändringar, grupp 1 tyckte att det känns som vanligt medan grupp 2 tyckte det känns lite konstigt men helt bra ändå.

Jasper: Och sen också just på dagis så är det också lite slött för att då kunde vi inte ha sådant morgonkaffe också med våra vuxna

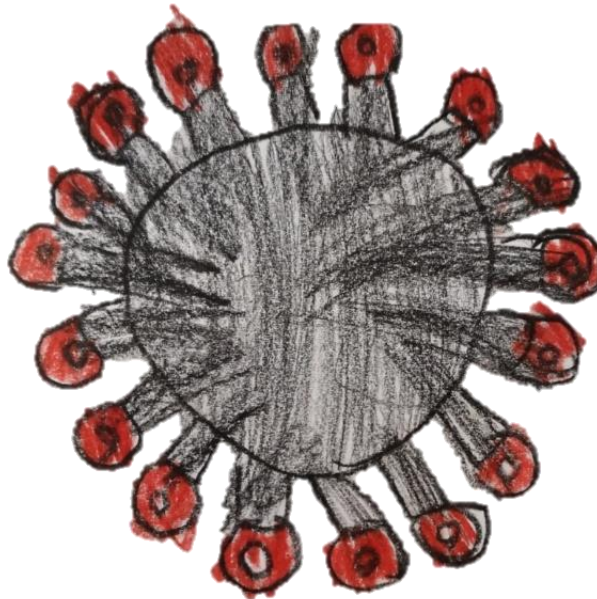

Figur 2

10.3 Att tala om corona

En deltagare i grupp 1 berättade att hemma hos dem pratade de alltid om corona, för att en vårdnadshavare är doktor. De hade pratat så mycket att hen hade tröttnat på att prata om corona, och tyckte därför det var bra att de inte pratade så mycket om det på förskolan. De andra deltagarna höll inte riktigt med, hemma hos dem pratade de sällan, om inte aldrig om corona och skulle därför kanske vilja prata om det mera på förskolan. I grupp 2 talade de mest om corona hemma med fokus på att pandemin kommer gå över och de upplevde att de vuxna talade jättemycket om viruset, att det var tröttsamt att höra på. Barnen använde benämningarna corona eller coronavirus, och de upplevde inte att man talade mycket om corona på förskolan.

Charlie: Vet nästan allting om corona. Jag vet hur den ser ut, jag vet att det är en sjukdom. Jag vet nästan allting.

Figur 3

10.4 Tankar om livet efter corona

Båda grupper såg väldigt mycket fram emot när corona är över; alla barn var överens om att de önskade att corona ska ta slut. Grupp 1 berättade hur glada de skulle bli om det gick över medan grupp 2 berättade vad de skulle göra när det blir som vanligt igen. Barnen tog upp att då kunde man fara till alla ställen man inte kan nu, det nämndes både HopLop, Tempputemmellys och inköp av godsaker.

Leona: Jag sku genast fara och köpa godis

Nicolina: Och mamma och pappa har sagt att när corona slutar så då tänker vi helt köpa en, en hel typ full påse med lösgodis för nu får vi inte äta lösgodis, så då tänker vi köpa en full hög med lösgodis

Leona: Va? Får ni inte äta något?

Nicolina: Nä när det är corona och de tror att massor med barn har rört i det... Barn kan ha rört i det.

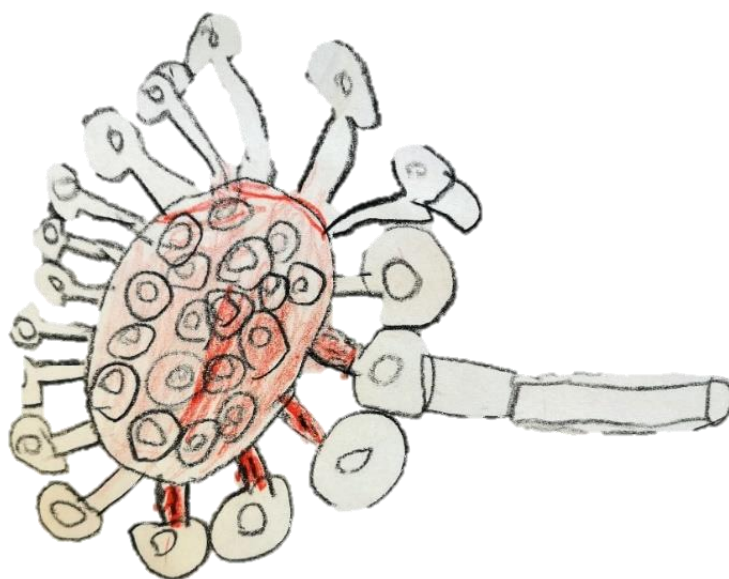

Figur 4

10.5 Livet med corona

Grupp 1 berättade att när det var corona så skulle vuxna bära coronamask. Barn fick också om de vill, men det var frivilligt. I butiken skulle man alltid använda handsprit, inte röra onödiga saker och inte stoppa fingrarna i munnen. Lekar med kompisar fortgick som vanligt, skillnaden var nu att de bara fick leka utomhus. Grupp 2 försäkrade oss om att man ännu fick fara till butiken, särskilt om all glass hade tagit slut hemma. Det fanns dock ställen man inte fick fara till eller man måste vara färre på, det nämndes Sportcenter. Att resa var ännu inte okej, vilket såklart var tråkigt.

Jack: Jag tror att det är något sånt att man måste vara bara några sen. Det är kanske någon sak som att det får inte vara hur många som helst där utan det är bara några.

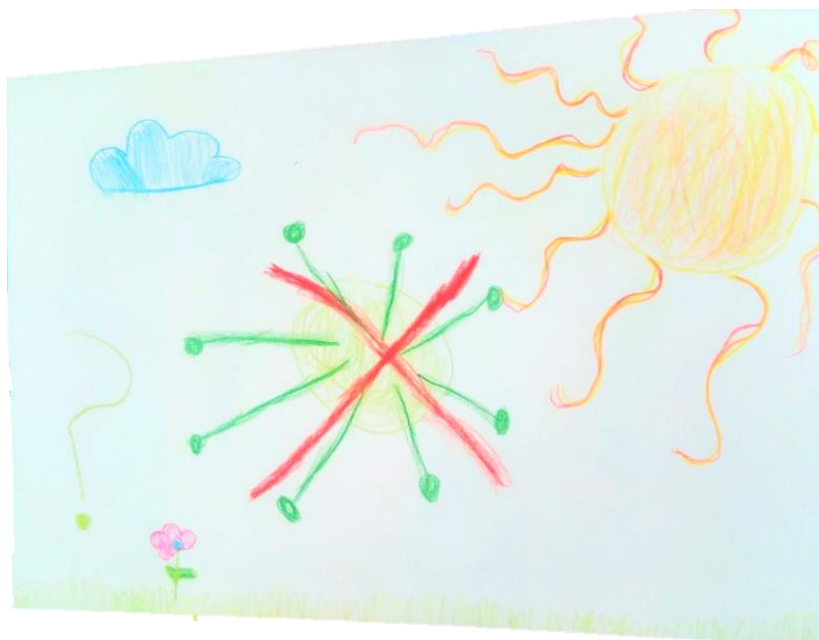
Figur 5

10.6 Känslor och oro

Grupp 1 tyckte det mesta kändes som vanligt, men de kände ändå en oro i och med risken att föräldrar eller syskon skulle få corona. Grupp 2 tyckte mest att det kändes konstigt, men var överens om att corona inte kändes skrämmande. En av deltagarna undrade varför man pratade så mycket om det, både hemma och på förskolan. Hen tog upp att det kändes som om viruset skulle spridas mer desto mer man talade om det.

Leona: Nej, varför pratar vi om det, det kommer ju bara att bli mera om man pratar om det. (hur det känns när man talar om corona i familjen)

Figur 6

10.7 Coronatest och verksamhet på distans

Endast grupp 1 pratade om coronatest och hemmadagis så detta är bara den gruppens svar. Barnen var överens om att testa sig var äckligt och obehagligt.

Charlie: Det känns jättedåligt, för att man sätter en sånhär pinne i näsan. Och så gör den såhär *demonstrerar att sköterskan roterar pinnen och väntar tre sekunder*

Emmy: Jag bara puttade bort pinnen, men jag hade min nalle med så det var inte så farligt

Charlie: Jag var helt såhär *grimaserar att det var obehagligt* Du sku borda ha sett mig!

Vad gäller daghemsverksamheten hemma, var alla överens om att det gick bra att ha hemmadagis. Det gjordes via padda och de fick göra pyssel medan de hade videomöte. Det togs dock upp att det var tråkigt när ett syskon hade hemmaskola för då kunde de inte leka.

10.8 Sammanfattning av resultat

Det har tydligt framkommit i olika sammanhang att coronapandemin påverkar barn. Våra resultat indikerar att coronapandemin utgör en stor förändring i barnens liv. Restriktioner har förhindrat deras rörelsefrihet och möjligheter till aktiviteter. Förskolepersonalen bär numera mask vilket kan förhindra kommunikationen eftersom talet blir otydligt. Kommunikationen mellan vårdnadshavare och personal har förändrats då föräldrar inte längre fick vistas på förskolan. Känslan av oro varierade mellan barnen, vissa kände mer oro och andra ville bara att corona skulle gå över. Samma sak gällde att tala om corona, vissa barn upplevde att de visste redan allt om corona och har tröttnat på att

höra talas om temat, medan andra ville ha mer information om det. Vissa kände oro för att tala om det; ju mer man talar om corona desto mer corona kommer. Att testa sig var obehagligt och hemmadagis funkade bra. Överlag hade barnen mycket tankar och känslor kring corona, men ingen var direkt rädd eller tyckte det var skrämmande.

11 RESULTATANALYS

I denna del kopplas resultaten till tidigare forskning liksom till den teoretiska referensramen.

Barnen tog i intervjun upp de olika restriktioner som pandemin orsakat i deras vardag, som att dörren till förskolan är låst, föräldrarna inte får komma in, eller att de inte får ha morgonkaffe med de vuxna. Flera av dessa restriktioner kan likställas med de faktorer som enligt Sirkko et. Al (2019) hämmar barnets aktörskap (beroende på individuella behov). Det att de till exempel inte kan komma in i dagiset utan hjälp av en vuxen gör att barnen har mindre kontroll över sin vardag och i stället blir mer beroende av en vuxen. Att uppleva sig själv som beroende av andra och mindre kapabel som individ är något som i längden kan påverka barns självkänsla och upplevelse av jaget (identitetsbildning). Att föräldrarna inte längre får komma in i förskolan kan även, på grund av otrygghetskänslan, vara avgörande för de skyggare barnen och deras förmåga att uttrycka önskemål och tankar, vilket är av yttersta relevans med tanke på barns perspektiv.

Begränsningar av rörelsefriheten kan påverka barnets aktörskap negativt, då de inte längre kan gå dit de önskar eller uttrycka sig genom olika aktiviteter, till exempel de aktiviteter sportcenter erbjuder. Restriktioner som att inte röra i onödiga saker i butiken, alltid använda handsprit och leka ute hämmar även barnets möjlighet att uttrycka sig, utforska sin omgivning och leka på det sätt som faller hen mest naturligt. Det att man inte får resa kan vara av emotionell betydelse, till exempel för barn som har familj i andra delar av landet eller utomlands, samt de barn vars resor hör till familjetraditioner: exempel på detta är ett barn som berättade att de brukar resa på sommaren med familjen, men att det inte varit möjligt på grund av coronakrisen. Detta stämmer överens med Unicefs kartläggning (Ingeström & Karlsson 2020 s. 8) som betonar att pandemin haft en klar inverkan på barns

sociala umgänge och 85% av de tillfrågade rapporterade att umgänget med släkten påverkats negativt under pandemin.

Flera av restriktionerna som kom fram i intervjun påverkar även barnens vardagliga rutiner som har förändrats för att anpassa sig till undantagsläget. Exempel på detta är hobbyer som inte längre kan utföras på grund av restriktionerna, aktiviteter som förflyttats eller förändringar i rutinerna på förskolan (som morgonkaffet med vuxna). Som Bater och Jordan tar upp (2017) är rutiner mycket värdefulla för förskolebarn, i och med att de kan hjälpa barnet att förstå och strukturera sin vardag vilket i sin tur ger dem verktyg för att reglera sitt beteende. Då dessa rutiner tar skada över en längre tid och för ett stort antal barn finns det skäl att tro att konsekvenserna kan vara betydande.

Barnen som intervjuades var medvetna om att de själva inte måste bära mask, men att detta inte stämmer för personal på förskolan och andra vuxna. Då de vuxna bär mask inverkar det på kommunikationen mellan bl.a. personalen och barnen, då barnen tog upp att det är svårare att höra vad personalen säger. Att kommunikationen försvåras kan i sin tur påverka barns perspektiv liksom deras aktörskap. Thulin och Jonsson (2014) betonar hur viktig kommunikationen är för att barnets perspektiv skall kunna komma till ljuset, då det är väsentligt att vuxna lyssnar på barnet, tar dess ord i beaktande samt kommunicerar att barnets perspektiv är värdefullt. Då det är svårare att höra vad pedagogerna säger kan det leda till fler missförstånd och missad information för barnets del, vilket i sin tur inverkar på hur barnet uttrycker, eller låter bli att uttrycka, sina tankar och sitt perspektiv på tillvaron. För barnets aktörskap är kommunikationen också av största vikt, då det utgår ifrån att barn ska kunna dela med sig av åsikter och idéer och på detta sätt bidra till beslut (Nutbrown & Clough 2010). Det är även värt att reflektera över ifall omständigheterna leder till ökad ojämlikhet barnen emellan, då vissa barn redan från förut kan ha svårare med kommunikation och därför utsätts mera då denna försvåras på grund av att personalen använder masker. Exempel på detta kan vara barn med sociala svårigheter eller hörselskador som ofta läser läppar och tolkar ansiktsuttryck för att komplettera den verbala kommunikationen, vilket omöjliggörs av maskerna.

Kommunikationen är även en mycket central del inom den småbarnspedagogiska verksamheten, mellan barn och personal men också mellan personal och vårdnadshavare. För

att samarbetet ska fungera väl behöver relationen mellan personal och vårdnadshavare vara öppen och förtroendeingivande (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 19–20). Utifrån de omständigheter barnen beskrev i intervjun kan man tolka att detta försvåras under pandemin. Vårdnadshavarna får inte vistas på förskolan, den naturliga platsen för kommunikation i vanliga fall. Möjligheten till avslappnad kommunikation med personalen vid upplockning och avlämning av barnen förhindras, vilket kan leda till konsekvenser för såväl verksamheten som barnet då relationen mellan förskolan och familjen hämmas.

Barnen berättade att situationen kändes konstig men ändå helt bra. Detta talar för att barnets perspektiv till en del har tagits i beaktande gällande undantagstillståndet, då barnen inte verkade uppleva negativare känslor än så på grund av pandemin (som rädsla, ångest, ilska eller sorg). Detta kom speciellt starkt fram i Grupp 2, där barnen unisont svarade negativt på en följdfråga om viruset kändes skrämmande. Detta i sig är en beundransvärd bedrift från föräldrarnas och personalens sida, speciellt med tanke på hur oförberedda förskolorna upplevdes vara på coronakrisen i Kyllönen et al.s forskning: som tidigare nämnt rapporterade endast 35% av de deltagande förskolorna att de var väl förberedda på undantagstillståndet. I kontrast till dessa resultat verkar småbarnspedagogiken i detta fall åtminstone delvis ha lyckats med sin uppgift att förse barnet med kontinuitet och trygghet i vardagen (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 19–20).

Också i grupp 1 där några barn talade om att hemma dagis hade gått bra pekar detta på positiva resultat inom småbarnspedagogiken. Trots att det finns många aspekter av verksamhet på distans som har klar knytning till barns aktörskap och hur deras perspektiv kommer fram (försvårar tekniken kommunikation eller delaktighet? koncentrationsförmåga, tillgänglighet till material, etc.), har vi valt att inte gå in djupare på detta ämne eftersom informanterna som tog upp temat var mycket få och vi anser att materialet är otillräckligt. Även informationen om corona-test, som upplevdes unisont som obehagligt av de barn som hade gått igenom det, togs upp av mycket få barn.

Att barnen inte rapporterade starkare känslor kring coronavirusets påverkan på deras liv kan relateras till en faktor som Wang et al. tar upp (2020 s. 22), nämligen att relevant och tillräckligt info kan hjälpa att motverka stress hos personer som utsatts för pandemin. Trots en del variation var många av barnen mycket väl informerade och hade en klar

uppfattning om coronaviruset. De berättade till exempel att barn inte smittas lika ofta och att det då inte är lika farligt som i vuxna fall: uttalanden som stämmer överens med informationen som Institutet för hälsa och välfärd utgav år 2020. Ett barn tog även upp detaljerad information om corona viruset, nämligen att detta är ett av liknande virus som spridits förut, men att det nya viruset heter corona. Det att barnen verkade väl informerade om viruset samt sjukdomen det orsakar kan motverka stressreaktioner då barnen kan känna att de har kunskap om situationen och koll på omständigheterna, istället för att enbart uppleva att de kastas in i en okänd, oviss och obehaglig situation utan klart definierbart slut.

Barnen verkade ha en övervägande klar upplevelse av virusets utseende och diskuterade bland annat dess färg och form. Detta stämmer överens med Heikkilä et al.s uppfattning om att barn har en rätt praktisk syn på viruset. I samma studie (Heikkilä et. al. 2020) betonas det att barnen associerar coronaviruset till hälsa, något som också kom fram i vårt material: barnen talade om viruset som en sjukdom, och ett hade även förväxlat det med andra hälsotillstånd (öroninflammation).

Trots att de inte rapporterade stort obehag såg alla informanterna fram emot att undantagsläget skulle vara över, vilket tyder på en saknad efter återgång till det normala. Barnen talade även om oro för att nära personer skulle bli smittade eller insjukna, men var inte oroad för egen del. Liknande information kommer fram i Jiao et al. studie: författarna betonar att speciellt yngre barn kan känna rädsla för familjemedlemmar eller bli mer klängiga som efterverkan av virusets framfart (Jiao et al. 2020). Intervju materialet står dock i kontrast till Heikkilä et al.s studie (2020) som tog fram den existentiella oro som pandemin orsakat hos barn gällande frågor om döden och deras egen säkerhet: barnen i denna intervju framhävde oro för andras säkerhet men upplevde inte viruset som skrämmande för egen del. Detta är ett intressant fynd, och kan ha att göra med det ett barn tog upp, nämligen vetskapen om att covid-19 inte är lika farlig för barn som för andra målgrupper.

Materialet var på sätt och vis paradoxalt; å ena sidan talade barnen starkt för att inte mycket hade ändrat i deras vardag (speciellt på förskolan), å andra sidan längtade de kraftigt efter att coronakrisen skulle ta slut. En infallsvinkel som kunde förklara detta är den

psykologiska påfrestning som viruset fört med sig (Wang et al. 2020). Informanterna kan ha svårt att sätta fingret på det som ändrat men ändå känna de emotionella efterverkningarna som orsakats av pandemin, till exempel ovisshet och försvagat socialt stöd (Alianza para la Protección de la Infancia en la Acción Humanitaria 2019), störda rutiner (Rosenkoetter & Barton 2002, Spagnola & Fiese 2007) och inverkan på deras sociala relationer till jämnåriga, pedagoger och föräldrar (Gadermann et al. 2015). Det är möjligt att dessa faktorer är för abstrakta för barnet att verbalisera, men ändå påverkar deras vardag avsevärt.

Heikkilä et al. (2020) framhävde att barn i alla åldrar reagerat på förändringarna i deras omgivning, vilket talar för att barn har en stark medvetenhet gällande omgivningen och den rådande situationen. Detta är något som vuxna kan ha svårt att acceptera, då det ibland råder en föreställning om barn som lyckligt ovetande och passiva varelser istället för aktiva iakttagare och deltagare i samhället. Det händer även att vuxna tänker att genom att inte tala om svåra teman med barn förblir barnen omedvetna om och skyddade mot situationen. Det är viktigt att utgå ifrån barnets utvecklingskede och inte belasta dem med onödig eller opassande information, men det är ändå viktigt att tala med barn om frågor som berör dem själv i vardagen, på en lämplig nivå för barnet.

Prata med oss, försök inte skydda oss. Vi vet vad som händer, och även små barn fattar att något är fel. Så prata med oss i stället, så vi känner oss säkra i att ni finns där. (Ingeström & Karlsson 2020 s. 15)

Barnen hade delade upplevelser om hur mycket det pratas om corona, men de informanter som upplevde att vuxna talar mycket om pandemin berättade att det kändes påfrestande och tröttsamt att höra på. På grund av den delade responsen är det svårt att generalisera dessa resultat, men det att barnen uttrycker något liknande emotionell utmattning av att höra om viruset kan tyda på en brist på barns perspektiv, då de vuxnas behov av att diskutera pandemin gått före barnens önskemål om att tala om andra teman. Ett barn beskrev även känslan av att spridningen skulle öka ifall man talar om viruset och upplevde denna som obehaglig. Detta resultat tyder på att det råder en fin balansgång gällande hur och

hur mycket vuxna borde tala om pandemin, dess konsekvenser eller när den tar slut med barn. Unicefs kartläggning påvisade inte heller entydiga resultat: vissa barn ville få mer information och fakta om viruset medan vissa upplevde att det talades för mycket om coronakrisen och önskade annorlunda och mer positiva samtalsämnen (Ingeström & Karlsson 2020 s. 15–16).

12 DISKUSSION

I detta kapitel diskuterar vi studiens resultat och metodval. Vi kommer också att granska om studien lyckades besvara våra forskningsfrågor.

12.1 Metoddiskussion

I det stora hela är vi nöjda med valet av semistrukturerad gruppintervju. Vi upplevde att barnen fick trygghet av varandras sällskap och stöd i diskussioner. Nackdelen med denna typ av intervju kan vara huruvida barnen påverkades av varandras svar, vi vet inte om alla svar var ärligt från hjärtat eller om de bara höll med kamraterna. Samtidigt kan det vara en trygghet att luta sig mot, det är inte alltid man vet hur man ska formulera ett svar på en fråga och då kanske kompiserna redan gett ett svar som man håller med om. På detta sätt upplevde vi att informationen vi fick utav intervjuerna breddades, då barnen fyllde på eller reagerade på vad andra sade i stället för att enbart svara på intervjuarens frågor.

Vad gäller den tekniska delen av intervjun stötte vi på svårigheter. En av telefonerna som användes samlade upp ljudet från intervjun dåligt och behövde gå igenom en process för att avlägsna störande ljud och framhäva det vi ville ha tag på. Detta innebar att en utomstående fick lyssna på delar av råmaterialet men det försäkrades att ingen personlig information läckte eller att personen fick reda på någon annan känslig information. Vi reflekterade senare över att vi borde ha kontrollerat kvalitén på ljudinspelningen på telefonen och eventuellt valt en annan typ av ljudinspelare, eller haft en plan B för tekniska problem.

Intervjuguiden var ett bra stöd under intervjuerna men den var för kort för att fylla ut den planerade tiden för intervjun. Frågorna blev snabbt besvarade vilket resulterade i att ena gruppen började diskutera ämnen utanför guiden. Dessa ämnen är alltså coronatest och verksamhet på distans. Annars var intervjuguiden en bra tillgång, den gjorde att båda intervjuerna besvarade forskningsfrågorna och att vi i intervjun kunde hålla oss till relevanta ämnen. En längre intervjuguide kunde ha varit för lång för målgruppen som intervjuades eftersom barns förmåga att reglera sin uppmärksamhet och koncentration skiljer sig från en vuxen person.

Första planen var att vi skulle hålla intervjuerna tillsammans, för att även vi som intervjuare skulle ha stöd av varandra och kunna komma med följdfrågor. Planen ändrades när vi kom i kontakt med förskolan, då togs beslutet att hålla parallella intervjuer eftersom tiden var begränsad. Detta var i efterhand ett bra beslut då det både var mer tidseffektivt och varierande. Ifall intervjuerna hållits gemensamt kunde det ha varit svårt att på ett professionellt sätt dela upp frågorna, hitta på följdfrågor och framställa dessa tillsammans. Nu fick vi i stället en mer personlig kontakt med barnen och en bättre fördelning mellan barn och vuxna.

Vad gäller antalet informanter fick vi råd från vår handledare att två gruppintervjuer är en lämplig mängd för en kandidatuppsats. Vi ville också ha fokus på den kvalitativa intervjun, alltså att koncentrera oss på färre informanter men få mer ingående information. Vi hade kanske fått bredare resultat om grupperna var från olika förskolor men vi blev tilldelade en förskola från kontaktpersonen på Esbo stad och vi ansåg att det räckte.

Platsen för intervjuerna var bestämda på förhand av personalen på förskolan. Ena platsen hade större risk för distraktioner då den var i slutet av en gemensam korridor medan den andra var bakom stängda dörrar i ett klassrum. Trots att det blev en del distraktioner i korridoren störde det inte innehållet i intervjun, snarare tvärt om. Barnen fick möjlighet att vila blicken på någon som gick en bit bort, få några sekunders paus för att sedan återvända till intervjun. Vi såg ändå till att informationen från intervjun inte skulle höras av någon utomstående, vi pausade om någon gick nära eller verkade intresserad av vad vi pratade om.

Vad gäller språket gick intervjuerna på svenska. Det uppstod ändå diskussioner om dialekter då en av oss kommer från Åland och har därför en lite annan dialekt. Detta hade kunnat försvårat kommunikationen om sättet att uttrycka sig var allt för annorlunda och svårt att begripa. Men barnen kommenterade direkt om det var något som inte överensstämde med deras sätt att tala, därför känner vi oss trygga att kommunikationen flöt på bra trots olika dialekter.

12.2 Resultatdiskussion

Våra forskningsfrågor var:

-Vad vet barnen om Covid-19?

-Vilka tankar och känslor har barnen kring pandemin och de åtgärder som vidtagits?

Vi anser att arbetet har besvarat båda forskningsfrågorna och vi är nöjda med resultaten vi fått. Materialet belyste både känslor och tankar barnen hade kring pandemin, samt de åtgärder som tagits för att motverka den, och den kunskap och idéer barnen hade kring själva coronaviruset. Bilderna som barnen ritade under intervjun hjälpte även till att belysa barnens konkreta uppfattning om virusets utseende, liksom deras känslor om den rådande situationen.

Eftersom antalet respondenter är relativt litet är det värdefullt att reflektera över om materialet är generaliserbart: eftersom arbetets fokus ligger vid barnets enskilda upplevelse av situationen och syftet inte var att framställa en kvantitativ helhetsbild över temat anser vi dock att informationen är av värde för att belysa förskolebarns känslor kring pandemin. Vi upplever att detta arbete är tillförlitligt eftersom vi följt de etiska principer TENK fastslagit för att säkra arbetets kvalitet och etiska hållbarhet. Genom att hålla forskningsprocessen så transparent som möjligt har vi även försökt säkra arbetets pålitlighet.

Eftersom informanterna tillhör en sårbar målgrupp för ledande eller suggestiva yttranden och hade fått information om intervjuens tema på förhand av daghemspersonalen, finns dock möjligheten att barnens yttranden färgats av vuxet inflytande, till exempel av personal eller vårdnadshavare. Barns upplevelse av tid och verklighet varierar även från vuxnas, då barn till exempel använder mer fantasi också i vardagssituationer. Dessa är

faktorer som kan påverka resultatens trovärdighet, men eftersom vårt forskningsintresse låg vid vad barnen vet om pandemin samt deras upplevelser, inte vid en korrekt beskrivning av deras nuvarande situation, anser vi att arbetet ger en trovärdig inblick i barnens tankar och känslor kring coronakrisen.

Ett tillvägagångssätt som kunde ha gett detta arbete en djupare insyn och mer mångfasetterat material är att ordna flera intervjuer med samma respondentgrupp och vid olika tillfällen fokuserat på mindre delteman, som hur pandemin påverkat socialt umgänge, skillnader mellan före och efter undantagsläget, vilka känslor vållar coronaviruset m.m. På detta sätt kunde vi ha samlat ihop mera djupgående information om de konkreta teman som tas upp i arbetet, som nu förblir på en mer generell nivå. Vi borde även på förhand ha granskat all teknik som skulle användas under intervjutillfället och på så vis undvikit de tekniska problem vi sedan hade med ljudfilen, för att garantera att inget material förbises i transkriberingen.

Det att följdfrågorna var olika i de olika intervjuerna är också något som kan ha påverkat resultatet, dock upplever vi att följdfrågorna hjälpte att bredda de teman barnen tog upp och på så vis var värdefulla för intervjun. Intervjuguiden säkrade även att vissa följdfrågor var desamma i båda intervjuerna.

Vad gäller resultaten tycker vi det är intressant att de flesta barnen hade väldigt bra uppfattning om coronans utseende. Den överensstämde med våra egna tankar kring coronans utseende, röd och/eller grön. Orsaken till detta kan vara att baciller i barnprogram ofta framhävs som gröna eller röda figurer. En annan orsak kan vara medias presentation av corona. Där ser man en tydlig röd figur som stämmer väl överens med barnens teckningar (Se *resultat*).

I resultaten framgår det att barnens livssituation förändrats, men inte några radikala förändringar. Barnen uttryckte sig negativt att inte få köpa lösgodis men överlag fanns det inga obehagliga eller skrämmande känslor kring deras nya livssituation. Detta är intressant då det fanns en enorm längtan till att återgå till det normala. Är denna längtan deras egna eller är det vuxnas längtan som smittar av sig? Särskilt i ena gruppens intervjuer framkom det att vårdnadshavare pratar ofta om pandemins slut. Är längtan stor för att de

är missnöjda med nuvarande livssituation eller är det bara annorlunda och de saknar det normala? Dessa resultat skiljde sig även från våra förväntningar; att barnen inte upplevde att några större förändringar inträffat var oväntat men positivt.

Det framgick i resultaten att barnen upplevde pandemin och restriktionerna som konstiga, men inte skrämmande. Här ser vi att vårdnadshavare och pedagoger kan ha en stor roll. Barn ska kunna lita och lyssna på vuxna och känna sig trygga i vad de säger. Barn kanske inte lyssnar på nyheter, tittar på presskonferenser eller läser tidningen. Därför är de beroende av informationen och känslorna som vuxna ger ut. Om vuxna inte har kunskap eller möjlighet att förmedla lugn, trygghet och information till barnet kan det uppstå osäkerhet. Våra resultat visar att barnen kände sig trygga, vilket innebär bra information och säkerhet.

Dock kom det fram i resultaten att barnens vardag påverkats av flera av de restriktioner som satts i kraft som åtgärder mot coronavirusets spridning. Flera av dessa påverkade viktiga faktorer för barnens välmående och utveckling som sociala relationer, möjlighet till självständigt agerande, kommunikationen med vuxna m.m. Då dessa restriktioner inverkar på barnets aktiva aktörskap är det viktigt att fråga oss om barnets möjlighet till deltagande i samhället lidit under undantagstillståndet orsakat av coronakrisen. I Grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 27) betonas vikten av barnets delaktighet i följande citat:

“Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid”

Vi är eniga med Utbildningsstyrelsen i citatet ovan; vår framtid hänger på att också barn ska kunna vara delaktiga och bidra med tankar och upplevelser som i sin tur påverkar samhället. Ifall undantagssituationen över en längre tid inverkar negativt på hur barns perspektiv och aktörskap beaktas i samhället kan konsekvenserna bli betydande, och det är de vuxnas ansvar att motverka dem.

Vad gäller fortsatt forskning vill vi förslå en bredare studie med informanter från olika förskolor eller till och med olika kommuner, vilket kunde ge en djupare och mer

nyanserad bild av förskolebarns tankar och känslor kring pandemin. Det skulle även vara intressant att forska i föräldrars och pedagogers upplevelser parallellt med barnens, för att kunna jämföra de tre och observera skillnader och likheter mellan de olika perspektiven. En studie över en längre tid kunde även ge en inblick i hur barns tankar kring coronaviruset utvecklats och hur barnets perspektiv fortgående beaktas i de olika faserna av undantagstillstånd i Finland. Vi anser att tematiken för vår studie, dvs. coronapandemins konsekvenser utgående från barnets perspektiv fortsättningsvis är ett aktuellt och viktigt område för ytterligare forskning.

KÄLLOR

- Alaeus, A., 2020, Bakgrund och fakta om coronavirus. Tillgänglig: <https://www.kry.se/din-halsa/bakgrund-fakta/> Hämtad: 20.12 2020
- Alianza para la Protección de la Infancia en la Acción Humanitaria, 2019, Nota técnica: Protección de la infancia durante la pandemia de coronavirus (Technical Note: Protection of Children during the COVID-19 Pandemic)
- Anderson, W. A., 2005, Bringing Children into Focus on the Social Science Disaster Research Agenda, *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, Vol. 23, Nr. 3, s. 159–175
- Andersson, M., 2014, Berättandets möjligheter - Multimodala berättelser och estetiska lärprocesser, Luleå Tekniska Universitet, Hämtad: 10.1.2021, Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:998888/FULLTEXT01.pdf>
- Bater, L. R., Jordan, S. S., 2017, Child Routines and Self-Regulation Serially Mediate Parenting Practices and Externalizing Problems in Preschool Children, *Child Youth Care Forum*, Vol. 46, s. 243-259, Tillgänglig: DOI 10.1007/s10566-016-9377-7
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., Rubin, G. J., 2020, The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence, *The Lancet*, Vol. 395 s. 912 – 20, Tillgänglig: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
- Bryman, A., 2018, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Uppl. 3, Liber Studentlitteratur
- Cederborg, A-C., 2010, *Att intervjua barn – vägledning för socialsekreterare*, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Stockholm.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K., 2007, *Research Methods in Education*, 6e uppl., Taylor & Francis e-Library
- Dalen, M., 2015, *Intervju som metod*, Gleerups Utbildning AB, Malmö.
- Espada, J. P., Orgilés, M., Piqueras, J. A., Morales, A., 2020, Las Buenas Prácticas en la Atención Psicológica Infanto-juvenil ante el COVID-19, *Clínica y Salud*, Vol. 31, Nr. 2, s. 109-113, Tillgänglig: <https://doi.org/10.5093/clysa2020a14>
- Gadermann, A. M., Guhn, M., Schonert-Reichl, K. A., Hymel, S., Thomson, K., Hertzman, C., 2015, A Population-Based Study of Children's Well-Being and Health: The Relative Importance of Social Relationships, Health-Related Activities, and

Income, *Springer Science+Business Media Dodrecht*, Vol. 17, s. 1847-1872, Tillgänglig: DOI 10.1007/s10902-015-9673-1

Grundlag, 11.6.1999/731, Finlands författningssamling. Tillgänglig: [Finlands grundlag 731/1999 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX ®](#) Hämtad: 30.11 2020

Halldén, G., 2003, Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp, *Pedagogisk Forskning i Sverige*, Nr. 1–2, s. 12-23.

Heikkilä, M., Furu, A.C., Hellman, A., Lillvist, A., Rantala, A., 2020, Barns deltagande i förskole- och daghemskontext under inledningen av coronavirusets utbrott i Finland och Sverige, *Barn*, Nr. 2, s. 13-28, Tillgänglig: DOI: 10.5324/barn.v38i2.3703

Henricson, M. (RED), 2012, *Vetenskaplig teori och metod - Från idé till examination inom omvårdnad*, Uppl. 1:7, Studentlitteratur AB

Hsieh, H., Shannon, S., 2005, Three Approaches to Qualitative Content Analysis, *Qualitative Health Research*, 1.11.2005.

Ingeström, S., Karlsson, J., 2020, *Kartläggning kring hur barns vardag påverkas av coronapandemin*, UNICEF Sverige

Institutet för hälsa och välfärd, 2021. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset/karantan-och-isolering> Hämtad: 2.3 2021

Institutet för hälsa och välfärd, 2020a. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/sjukdomar-och-sjukdomsalst-rare-a-o/coronaviruset-covid-19> Hämtad: 30.10.2020

Institutet för hälsa och välfärd, 2020b. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset> Hämtad: 30.10.2020

Institutet för hälsa och välfärd, 2020c. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset/karantan-och-isolering> Hämtad: 29.10.2020

Institutet för hälsa och välfärd, 2020d. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/barn-och-coronaviruset> Hämtad: 16.12.2020

Imran, N., Aamer, I., Sharif, M. I., Bodla, Z. H., Naveed, S., 2020, Psychological burden of quarantine in children and adolescents: A rapid systematic review and proposed solutions, *Pakistan Journal of Medical Sciences*, Vol. 36, Nr. 5, s. 1106 – 1116, Tillgänglig: <https://doi.org/10.12669/pjms.36.5.3088>

- Jacobsen, D. I., 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring - Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Uppl. 1:2, Studentlitteratur AB, Malmö
- Jacobsen, D. I., 2010, *Förståelse, beskrivning och förklaring - Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Uppl. 2:1, Studentlitteratur AB, Malmö
- Jiao, W. Y., Wang, L. N., Liu, J., Fang, S. F., Jiao, F. Y., Pettoello-Mantovani, M., Somekh, E., 2020, Behavioral and Emotional Disorders in Children during the COVID-19 Epidemic, *The Journal of Paediatrics*, Vol. 221, s. 264-266 , Tillgänglig: <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2020.03.013>
- Johansson, C., 1999, *Narrativ forskning – biografiskt perspektiv på berättelser*, Sociologi Universitetet i Linköping, ISSN 1404-3807 ISBN 91-7219-633-5
- Kyllönen, M., Liljeström, A., Sundell, T., Tahvanainen R., Kivikangas, M., 2020, *Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen under undantagsförhållandena våren 2020*, Undervisnings och kulturväsendet, Jyväskylä
- Lag om smittsamma sjukdomar, 1227/2016, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2016/20161227#L6P57> Hämtad: 29.10.2020
- Mårtens, Y., 2015, *Vad säger barnen?*, Atlas AB, Stockholm.
- Nutbrown, C., Clough, P., 2009, Citizenship and inclusion in the early years: understanding and responding to children's perspectives on 'belonging', *International Journal of Early Years Education*, Vol. 17, Nr. 3, s. 191-206, Tillgänglig: DOI: 10.1080/09669760903424523
- Ojala, U., 2014, *Handbok om hur man intervjuar och fotograferar barn*, Centralförbundet för Barnskydd, Helsingfors.
- Phillips, T., 2014, *Skapande verksamhet*, Gleerups Utbildning AB, Malmö.
- Resultatenheten Svenska bildningstjänster, 2019, *Plan för småbarnspedagogik på svenska i Esbo*, Hämtad: 17.1.2021, Tillgänglig: <https://www.esbo.fi/download/noname/%7B4252D000-57B1-4DB5-8C5C-2B2522F632E9%7D/122915>
- Rosenkoetter, S., Barton, L. R., 2002, BRIDGES TO LITERACY: Early Routines That Promote Later School Success, *Zero to three*, s. 33-38
- Sirkko, R., Kyrönlampi, T., Puroila, A.-M., 2019, Children's Agency: Opportunities and Constraints, *International Journal of Early Childhood*, Vol. 51, s.283-300, Tillgänglig: <https://doi.org/10.1007/s13158-019-00252-5>

- Spagnola, M., Fiese, B. H., 2007, Family Routines and Rituals - A Context for Development in the Lives of Young Children, *Infants & Young Children*, Vol. 20, Nr. 4, s. 284-299
- Statens förberedning för medicinsk utvärdering, 2014. Tillgänglig: https://www.sbu.se/globalassets/ebm/metodbok/sbushandbok_bilaga11.pdf Hämtad: 06.01 2021
- TENK (Forskningsetiska Delegationen), 2009, *Etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning och förslag om ordnande av etikprövning*, Helsingfors, Hämtad: 2.2.2021, Tillgänglig: <https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/etiskaprinciper.pdf>
- TENK (Forskningsetiska Delegationen), 2012, *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*, Helsingfors, Hämtad: 3.5.2021, Tillgänglig: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Thulin, S., Jonsson, A., 2014, Child Perspectives and Children's Perspectives – a Concern for Teachers in Preschool, *Educare-vetenskapliga skrifter*, Vol. 2, s. 13-37, Malmö
- Utbildningsstyrelsen, 2017, *Småbarnspedagogiken är till för barnet*, Hämtad: 4.1.2021, Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sv/statistik-och-publikationer/publikationer/smabarnspedagogiken-ar-till-barnet>
- Utbildningsstyrelsen, 2018:3b, *Grunderna för planen för småbarnspedagogik*, Hämtad: 17.1.2021, Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna-for-planen-for-smabarnspedagogik-2018_0.pdf
- UNICEF, 1990, *Barnkonventionen*. Tillgänglig: [Läs hela Barnkonventionen - UNICEF Sverige](#) Hämtad: 30.11 2020
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., Ho, R. C., 2020, Immediate Psychological Responses and Associated Factors during the Initial Stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic among the General Population in China, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Vol. 17, s. 1-25, www.mdpi.com/journal/ijerph
- World health organization., 2020. Tillgänglig: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19#:~:text=symptoms> Hämtad: 16.12 2020

BILAGA 1

Tabell över citatkategoriseringen

(alla citat togs inte med eftersom tabellen skulle bli alltför lång)

Kategorier	Grupp 1	Grupp 2
Corona, dess ursprung och utseende	<p>Det finns olika slags corona</p> <p>Vanligaste coronan är röd.</p> <p>Jaa, och den har sånhärna, det är lite som skjutsaker. Många såna.</p> <p>Att det är en slags sjukdom</p> <p>Gamla människor (Får corona)</p> <p>Det är oftast vuxna som får. Men alla kan få.</p> <p>Det är bara en sjukdom, det kommer när som helst</p> <p>Man tror att de kommit från fladdermöss</p> <p>Och det var där i kina (Hur kom det till finland?) Nå det har smittat</p>	<p>Ähm Corona är en jätte... det har funnits också sådana andra här um virus som har hett kanske något annat men sen... men nu har det kommit corona</p> <p>Jo vi har nog sett typ några bilder</p> <p>Okej, den är rund</p> <p>Den är rund och sen är där någo stickor</p> <p>Ja tycker... Ja har sitt på en bild och att vissa säger att den e en rund boll med såndanä stickor och den är grön...</p> <p>Eller kanske också lite röd</p> <p>Först så hör... Först så visste jag inte vad det hette så jag blanda alltid med den där i</p>

	<p>För att många människor har rest.</p> <p>Där finns också mest människor i kina, därför smittar det så mycket. Och sen kom corona</p> <p>Den har sånhärna sugrör</p> <p>Jag vet nog. Corona är bara en vanlig hosta hos barn</p>	<p>öronen... öronen, vad heter det</p> <p>Öroninflammation?</p> <p>Var det inte på sommarn corona mer?</p> <p>Nä, för att...</p> <p>På sommaren var det nog lite</p> <p>Nej men då, då hade det tror jag kommit till Finland</p> <p>Eller faktiskt, nä för att efter sommarlovet så började den tror jag den där coronan om jag kommer ihåg rätt</p> <p>Var det inte på sommarn corona mer?</p> <p>Nä, för att...</p> <p>På sommaren var det nog lite</p>
--	--	---

<p>Åtgärder på förskolan</p>	<p>Ah! Att man måste ringa.</p> <p>Jo. Dörren är alltid låst.</p> <p>Före det var det så att föräldrarna inte fick komma in till vårt rum. *Pekar på klassrummet* De fick liksom bara droppa av barnen här i tamburen.</p> <p>De får inte ens komma in i själva förskolan</p> <p>Är det bra eller dåligt att era föräldrar inte får komma hit?</p> <p>Dåligt.</p> <p>Dåligt.</p> <p>På sommaren fick de ännu komma för då var det ingen smitta ännu</p> <p>(Talar om skillnader på förskolan) Joo att vuxna har coronamask</p> <p>Det kanske är vanligt, men vi måste tvätta händerna oftare. Är det vanligt?</p> <p>Men ni kanske tvättar händerna extra mycket nu?</p> <p>*Alla instämmer*</p>	<p>Tycker ni att någonting har ändrat på dagis, sedan det blev corona?</p> <p>Nä...</p> <p>Och sen också just på dagis så så är det också lite slött för att då kunde vi inte ha sådant morgonkaffe också med våra vuxna</p> <p>Har något ändrat i lekarna?</p> <p>Nå det har det nog inte</p> <p>Inte ändrar det med lekarna inte</p> <p>Nå nej</p> <p>Det är helt samma lekar.</p> <p>Något som har ändrat i matsalen?</p> <p>Nä!</p> <p>Nä, ok. Har någonting ändrat i samlingarna?</p> <p>Mmmm...</p> <p>Mm vi brukar, vad heter det, för att vi brukar byta platser jo</p> <p>Har något ändrat med lärarna?</p> <p>Nä</p> <p>Nä</p>
------------------------------	--	--

	<p>Tvättar bara. (Fråga om de både tvättar och spritar)</p> <p>Men på sommaren hade vi käsesi.</p> <p>Det känns helt vanligt på förskolan</p>	<p>Nä bara att de har coronamask</p> <p>Inte har det hänt i alla fall något med gården</p> <p>Nå det är nog helt kon- det är lite konstigt, men det känns nog helt bra (Talar om förändringarna)</p> <p>Det känns nog helt bra men man...</p> <p>Man hör inte (När det talas om lärarnas masker)</p>
--	---	--

<p>Att tala om corona</p>	<p>Har ni pratat mycket om corona hemma?</p> <p>Nä.</p> <p>Inte så mycket.</p> <p>Jag har pratat ganska mycket för att min mamma är doktor. Vi pratar alltid jättemycket om det.</p> <p>Vi pratar inte så jättemycket.</p> <p>Nä int vi heller, tror inte vi pratat alls.</p> <p>Pratar ni mycket om corona på förskolan?</p> <p>Nå int så mycket heller.</p> <p>Skulle ni vilja prata mer om det?</p> <p>Jag skulle int vilja det.</p> <p>Kanske.</p> <p>Kanske</p> <p>Jag vill int, jag vill int.</p> <p>För att ni pratar om det hemma?</p> <p>Jaa. Vi pratar så mycket.</p> <p>Jag måste varje dag när jag ska gå och spela så säger mamma "Nej vi måste prata corona!" Alltid vara så. Blablabla.</p> <p>Vet nästan allting om corona. Jag vet hur den ser ut,</p>	<p>Har ni hört om corona hemma?</p> <p>Joo</p> <p>Mina föräldrar talar om det massor</p> <p>De talar om när det tar slut</p> <p>Har ni hört om corona på dagis?</p> <p>Joo, lite</p> <p>Var har ni hört mest om corona?</p> <p>Hemma</p> <p>Hemma</p> <p>Inte hemma</p>
---------------------------	---	---

	jag vet att det är en sjukdom. Jag vet nästan allting.	
Tankar om livet efter corona	<p>Hur tror ni det blir när corona försvinner?</p> <p>Bra</p> <p>Som vanligt</p> <p>Bra</p> <p>Vad skulle ni göra om corona försvann?</p> <p>Då skulle jag bli jätteglad</p> <p>Jag med!</p>	<p>Vitsi om den här coronan skulle sluta nu</p> <p>Då sku allt förändras för då kan man fara till olika ställen</p> <p>Och då sku jag bara genast, nu far jag till Hopplopp! Nu går jag och hoppa hejdå!</p> <p>Jag sku genast fara och köpa godis</p> <p>Och mamma och pappa har sagt att när corona slutar så då tänker vi helt köpa en, en hel typ full påse med lösgodis för nu får vi inte äta lösgodis, så då tänker vi köpa</p> <p>Va? Får ni inte äta något (Lösgodis)</p> <p>Nä när det är corona och dom tror att massor med barn har rört i det</p> <p>Barn kan ha rört i det</p> <p>Skulle ni vilja att nånting ändra?</p> <p>Jo</p> <p>Jo</p> <p>Att corona sku sluta</p>

		Ja verkligen!
Livet allmänt med corona	<p>Man måste ta käsidesi, man ska inte röra på något onödigt som man inte behöver</p> <p>Man ska ha coronamask.</p> <p>*Alla instämmer*</p> <p>Men bara vuxna. Barn får också ha.</p> <p>Vi får inte stoppa fingrarna i munnen</p> <p>Vi får leka ute.</p>	<p>Man får fara till butiken</p> <p>Ok, hur är det med de här corona-maskerna? Hur känns dom?</p> <p>Jo, när barnen inte behöver ha på dom... över 18 så har dom nog men, men... men det känns nog ibland... det känns lite så här... om man ska ha de eller</p> <p>Jag tror det är mest i Iso Omena</p> <p>Men det finns så många människor där</p> <p>Finns det andra ställen man inte får fara till?</p> <p>Borgbacken</p>
Känslor och oro	<p>Jag är orolig att storebror skulle få corona.</p> <p>Är ni oroliga att era föräldrar skulle få corona?</p> <p>*alla barn*: Joo</p>	<p>Hur är det, det känns konstigt men känns corona skrämmande?</p> <p>Nää/Nej</p> <p>Nä men lite så där, om man pratar om det så känns det att, lite sådär... att varför pratar vi om det</p>

		<p>Allt mera så pratar vi om det Nej, varför pratar vi om det det kommer ju bara att bli mera om man pratar om de Nej det kommer nog inte Nej men det kan kännas så</p> <p>Det känns som att det ska komma mera när man pratar om det</p>
<p>Coronatest och hemmada- gis</p>	<p>Min storebror har varit fem gångar på coronatest</p> <p>Jag har varit en gång</p> <p>Hur känns det att ta testet Äckligt!</p> <p>Jättedåligt, för att man sät- ter en såhär pinne i näsan. Och så gör den såhär *de- monstrerar att sköterskan roterar pinnen och väntar tre sekunder. *</p> <p>Jag bara puttade bort den</p> <p>Jag hade min nalle med så det var inte så farligt</p> <p>Jag var helt såhär *grima- serar att det var obehagligt*</p> <p>Du skulle borda ha sett mig!</p>	

	<p>Det var tråkigt när min syster hade hemmaskola för jag fick inte ens leka med henne då.</p> <p>Har ni haft hemmaskola från förskolan? Nä bara hemmadagis. Jag med</p> <p>Hur var det? Jag fick bara göra pyssel</p> <p>Via dator? Jag gjorde via paddan</p> <p>Hur var det att göra det vi paddan då?</p> <p>Jaa det gick bra, vi hade videomöte.</p>	
--	--	--

BILAGA 2

Informationsbrev till vårdnadshavare

9.1.2021

Bästa vårdnadshavare,

Vi är två socionomstuderande på Yrkeshögskolan Arcada som är på slutrakan av studierna och jobbar nu med vårt examensarbete. Vårt arbete har barnens perspektiv i fokus och vi har därför valt att ha barnen som informanter i vår intervju. Vi vill lyfta deras åsikter kring coronapandemin och dess konsekvenser för vardagen på förskolan, liksom forska i vilka tankar och känslor som undantagssituationen väckt hos barnen. Målet med vårt arbete är att hjälpa pedagoger att förstå barnens reaktioner på coronapandemin och planera verksamheten därefter, liksom att ge förståelse åt beslutsfattare som planerar stödåtgärder och beslut som angår barnen i samband med coronakrisen.

Intervjun kommer att hållas på förskolan under dess öppettider och inga förberedelser hemifrån krävs. Barnen kommer att intervjuas i grupper på 4, för att de ska kunna stöda varandra och känna sig tryggare i en spännande och okänd situation, och personal från förskolan kommer att närvara vid hela tillfället. Vi som intervjuare kommer att göra vårt bästa för att skapa en trygg situation där barnen känner att de kan uttrycka sig fritt om ämnet ifråga och vi kommer att vara flexibla i situationen beroende på gruppens och de individuella barnens känslor och behov. Deltagandet är självklart frivilligt och barnet har möjligheten att avbryta intervjun när som helst.

Vi kommer att banda intervjuerna med endast audio och vi tänkte be barnen att göra teckningar under intervjun som vi möjligtvis tillfogar i vårt arbete. All dokumentation från intervjun (ljudinspelningar, teckningar, etc.) kommer att hållas konfidentiellt och vi kommer att vidta åtgärder för att skydda varje barns anonymitet i arbetet med hjälp av pseudonymer. Information vi av forskningsskäl kanske använder oss av är kön och ålder men iså fall kommer vi att försäkra oss om att informanten förblir oigenkännlig med andra medel.

Om ni har frågor eller tankar kan ni gärna kontakta oss eller vår handledande lärare, Boel Blomqvist.

Klara Ramos Serrano XXX@arcada.fi, Tel: XXX

Josefina Berndtsson XXX@arcada.fi Tel: XXX

Boel Blomqvist, Utbildningsansvarig. XXX@arcada.fi Tel: XXX

Vi tackar så mycket för ert samarbete!

Med vänlig hälsning,

Josefina Berndtsson & Klara Ramos Serrano

BILAGA 3

Intervjuguide

Vi anländer till förskolan i god tid för att hinna bekanta oss med personalen, barnen och lokalen. Vi ger personalen information om vårt arbete och svarar på eventuella frågor som uppstår. Vi bestämmer plats för intervjun där barnen känner sig trygga och ställer i ordning bord, stolar och nödvändiga material för ritningarna. När barnen anländer berättar vi vad vi ska göra och varför, och berättar att personal är på plats och att de kan när som helst avbryta och gå ut. Vi startar ljudinspelningen och sätter i gång.

Först ville vi fråga...

1 Berätta för mig om Corona

1. Var har du hört/lärt dig detta?
2. Har ni hört något om Corona hemma?
3. Har ni hört något om Corona på förskolan?

2 Har något ändrats på förskolan?

1. Har något ändrat i matsalen?
2. Har något ändrat i samlingarna?
3. Har något ändrat med lärarna?
4. Har något ändrat i lekarna?

3 Vad tycker ni om dessa förändringar?

1. Hur känns det nu på förskolan?
2. Skulle ni vilja att något ändrade?

Vi tackar för svaren och frågar om de har några frågor till oss. Teckningarna dokumenterar vi med bilder. Vi hjälps åt att städa undan och tackar ännu en gång för oss.

3. = hjälpfrågor som kommer att användas beroende på barnens motivation och vilighet att tala

